Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 240 | Łódź, Wtorek, 21 października 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כ"ט תשרי תרצ"א | № 240

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אטענטאט אויף דער באלפור-דעקלאראציע

נישטא קיין באדען פאר יודען אין א"י זאגט סימפסאן אין זיין בעריכט.

דאס זעלבע זאגט אויך די ענגלישע רעגירונג אין „ווייסע בוך"

שאפען א געוועהלטען פארלאמענט אין א"י

פרעזידענט ווייצמאן רעזיגנירט פון זיין אמט

סימפסאנס-בעריכט

בערלין, 20. (טעל.) דא איז היינט אנגעקומען די ידיעה, אז עס איז אין לאנדאן פערעפענטליכט געווארען דער בעריכט פון סער סימפסאן, וועלכער זאגט זיך ארויס אפילו געגען א יודישער קאלאניזאציע אין ארץ ישראל און שטעלט זיך אינגאנצען אויף דער זייט פון די אראבער.

סימפסאן בעווייזט אין זיין בעריכט, אז עס איז גראד אין א"י נישט פערהאן קיין פרייער באדען א פשיטה שוין פאר יודען. לויט דער צאהל או אראבער אין א"י סטייעט נישט אויך פאר זיי קיין באדען.

בכלל איז סימפסאנס בעריכט א שווערער קלאפ פאר די ציוניסטישע שטרעבונגען בנוגע ארץ־ישראל ער מאכט צונישט יעדע אויסזיכט אפילו פון א יודישער קאלאניזאציע.

„ווייס-בוך"

בערלין, 20. (טעל.) פון לאנדאן איז מען מודיע, אז די ענגלישע רעגירונג האט פערעפענטליכט דאס „ווייס בוך" אין וועלכע די ענגלישע רעגירונג ערקלערט, אז עס ווערט געענדערט די קאנסטיטוציאנעלע ארדנונג אין ארץ ישראל און אז עס וועט געשאפען ווערען א געוועהלטע געזעצגעבערישע קערפערשאפט, וואס וועט בעשטעהען פון געוועהלטע און נאמינירטע פאלקס־פארשטעהער.

אין זעלבען „ווייסען בוך" ווערט אויך גערעט אפיציעל וועגען דעם, אז מען וועט נישט ארויסשטויסען די אראבער פון ארץ ישראל און אז מען וועט יודען נישט אוועקגעבען דארט קיין באדען.

דעם באדען־פערקויף וועט די ענגלישע רעגירונג ארונטערנעמען אונטער איהר קאנטראל. דאס זעלבע וועט די רעגירונג מאכען מיט דער איינוואנדערונג, וואס וועט געשטעלט ווערען אונטער דער קאנטראל פון דער רעגירונג.

די דאזיגע ביידע דאקומענטען וועלען אין דער יודישער וועלט מאכען א דערשיטערנדען רושם און עס וועט אויסגעטייטשט ווערען, אז די ענגלישע רעגירונג ציהט אפיציעל צוריק די באלפור־דעקלאראציע.

פראפ. ווייצמאן רעזיגנירט

לאנדאן, 20. (טעל.) פרעזידענט פראפ. ווייצמאן האט פאר פרעסע־פארשטעהער ערקלערט, אז צוליב דער געשאפענער לאגע רעזיגנירט ער פון זיין אמט אלס פרעזידענט פון דער ציוניסטישער וועלט־ארגאניזאציע.

בקרוב ציוניסטישער קאנגרעס

בערלין, 20. (טעל.) לויט ידיעות פון לאנדאן זאל דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו אבען בעשלאסען גאר בקרוב צו רופען דעם ציוניסטישען קאנגרעס און דעם פלענום פון דער יודישער אגענק.

* * *

אין היפך צו די דאזיגע טעלעגראפישע ידיעות ברענגט „טעלאוניאן" פאלגענדע דעפעשע:

לאנדאן, 20. (טאז.) די ערקלערונג, וועלכע די ענגלישע רעגירונג וועט איינגכיען אפגעבען וועגען איהר פאלעסטינא־פאליטיק, וועט ווי ס'טיילט מיט דער „דיילי מייל" זיין א נייע בעשטעטיגונג פון דער באלפור־דעקלאראציע.

בריף-אויסטויש צווישען קירשבראון און פולק. סלאוועק

בריף פון קירשבראון צום מארשאלעק פילסודסקי

ווארשא, 20. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די האלב־אפיציעלע אגענטור „איסקרא" האט פערעפענטליכט בריף־אויסטויש צווישען פולקאווניק סלאוועק, געוו. דעפ. קירשבראון און מארשאלעק פילסודסקי.

פולק. סלאוועק האט זיך געהאט געווענדעט צום געוו. דעפ. קירשבראון מיט א בריף [illegible] וועלכען ער האט איהם פארגעלעגט אנ'ארט אויף דער מלוכה־ליסטע פון דער סאנאציע און שטארק געלויבט קירשבראונס טעטיגקייט לטובת דער מלוכה און פאר דער פויליש־יודישער פער־שטענדיגונג.

קירשבראון האט דערויף געענטפערט דעם פולקאווניק סלאוועק, אז צוליב זיין קראנקהייט קאן ער נישט אננעהמען דעם דערמאנטען פארשלאג און ער ציהט זיך בכלל צוריק פון פאליטישען לעבען.

ווייטער פערעפענטליכט „איסקרא" דעם בריף, וואס קירשבראון האט געשיקט צום מארשאלעק פילסודסקי.

קירשבראון לעגט פאר דעם מארשאלעק מעהר אריינצוקוקען אין דער לאגע פון יודען אין פוילען, צו געבען יודען די מעגליכקייט צו ארבייטען; אפצושאפען דעם זונטאג־רוה, או די צארישע בע־גרעניצונגען, צוצואיילען דאס פערעפענטליכען דאס קהלות־געזעץ און בכלל געבען יודען מעהר רעכט.

אויפ'ן דאזיגען בריף [illegible] קירשבראון נישט בעקומען קיין תשובה פון מארשאלעק פילסודסקי.

א בקשה וועגען ארעסטירטען געוו. דעפ. דעמבסקי

ווארשא, 20 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער בעפולמעכטיגטער פון דער קריין נאציאנאלער ליסטע צום סיים און סענאט אין קריין 3 (שערלעץ — סאקאלאוו — ווענגראוו) אדוו. כושאנאווסקי, האט היינט אין ווארשא איבערגעגעבען דעם אויספארשונגס־ריכטער רעמאנס, א שריפטליכע בקשה וועגען א בעפרייען דעם געוו. דעפ. דעמבסקי און אונטערצושרייבען א בלאנקעט, אז ער איז מסכים אנצונעמען די קאנדידאטור אויף דעפוטאט פון דער נאציאנאלער ליסטע פון קריין 3.

דער ריכטער רעמאנס האט די בקשה צוגענומען, צוזאגענדיג, אז ער וועט צושיקען א תשובה דירעקט צום פארזיצער פון דער וואהל־קאמיסיע אין שערלעץ.

ווידער וועגען העכערען דאס דירה-געלד

ווארשא, 20. טעלעפאניש פון אינזער קארעספאנדענט) נעכטען האט מען ווידער שטארק געשמועסט וועגען דעם, אז גאר בקרוב זאל דאס דירה געלד געהעכערט ווערען מיט 70 פראצענט.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה,
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך,
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נאר קומען אין ביורא
פון **ד. מאנעלא**
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע
פאטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

[illegible]

צו דער עפענטליכקייט!

שוין העכער א יאהר צייט, זייט ס'איז געשטארבען מיין זעליגער פאטער **ישראל מאנעלא** וועלכער האט געגרינדעט דאס בעקאנטע רעכטסקאנסולענטען־ביורא אויף פיעטריקאווער 17 (זאכאדניא 52), צווייטער הויף, טעלעפאן 148-79.

א דאנק זיין ענערגיע אין ערטיילען אומזיסטע אינפארמאציעס מויזענדער אונבעמיטעלטע מענשען האבען איהם געשאפען פאפולאריטעט און פערטרויען מצד דער יודישער בעפעלקערונג.

אויס רחמנות האט מיין זעליגער פאטער אריינגענומען אין ביורא זיינעם א יונגערען ברודער דוד, וועלכער איז געווען א צווייטראנגיגע בעהילפס־קראפט. אויך נאך מיין פאטערס טויט איז דערזעלבער געבליבען אין ביורא און אלע וויכטיגע ענינים זענען ערלעדיגט געווארען דורך אנגאזשירטע קוואליפיצירטע פאכמענער. מיט איינמאל האט דערזעלבער דוד מאנעלא געהאט די העזה און געעפענט א ביורא אין דעם זעלבען הויז און מעלדען אין דער פרעסע, אז דאס ביורא איז איבערגעטראגען געווארען אויפ'ן ערשטען הויף, פיעטריקאווער 17.

איך ערקלער דעריבער דער עפענטליכקייט, אז דאס רעכטסקאנסולענטען־ביורא פון מיין זעליגען פאטער, וואס ווערט אנגעפיהרט פון די בעסטע קוואליפיצירטע פאכקענער, געפינט זיך

אויף דעמזעלבען ארט, פיעטריקאווער 17, 2-טער הויף (זאכאדניא 52) טעל. 148-79

איך בין איבערצייגט, אז די לאדזער בעפעלקערונג וועט ווייטער שענקען איהר צוטרוי אונזער ביורא און וועט זיך נישט לאזען פערפיהרען דורך א מענשען, וואס געהט מיט קרומע וועגען, אריינפיהרען אין טעות אונזערע קליענטען.

Dr. med. D. RABINOWICZ
ספעצ. פאר האלז־ נאז־ און אויערן־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
זיעלאנא 3.

אכטונג, חברים פון „צעירי־מזרחי"!

היינט, דינסטאג, 8.30 אווענד, קומט פאר אין אונזער לאקאל (קילינסקיעגא 44) א זעהר דרינגענדע

חברים-פערזאמלונג

געווידמעט די וואהלען צום סיים.

אין דער פערזאמלונג וועלען זיך בעטייליגען די מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע פון וואהל־קאמיטעט די ה"ה: ג. דעפוטאט ד"ר ראזענבלאט, ג. ליכטענשטיין און א. שאפירא.

אלע חברים פון „צעירי־מזרחי" ווערען אויפגעפאדערט אונבעדינגט צו קומען.

פערוואלטונג פון „צעירי־מזרחי" אין לאדז.

אב'ארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אפצוגעבען.
צו ערפאהרען
פאמארסקא 14,
אין הויף, 2. שט., לאסקי.

אחרי מחלה קצרה וכבדה שבקה חיים לכל חי בשנת 75 לימי חי' אמנו היקרה והאהובה, חמותנו, זקנתנו, סבתנו, אחותנו, גיסתנו ודודתנו נ. ע.

חנה מחלה דודאך

אשת ר' אברהם יהודה ז"ל

ההלוי' תהי' היום ביום ג', כ"ט תשרי תרצ"א בשעה 2 אחרי הצהרים מבית האבל ברחוב זאוואדזקא 15. ע"ד אבדתם הגדולה מודיעה בצער עמוק ובאבל קודר

משפחתה המתאבלת.

דייטשע פּראָטעסט-נאָטע צו פּוילען

ווארשא, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט דער דייטשער באָטשאַפטער אין וואַרשא ראַשער, בעקומען אינסטרוקציעס וועגען אָפּגעבען אַ פּראָטעסט געגען די אַנטי־דייטשע גאַסען־דעמאָנסטראַציעס, וואָס זענען פאָרגעקומען אין פּאָריגען זונטאג אין פּאָזען, כלומרשט צוליב דעם, וואָס דער מאַכט האָט געפעהלט געהעריגע אקטיוויטעט. אויך געגען דער אָפּטע בעליידיגונג, וואָס בעווייזט זיך אין דער פּוילישער פּרעסע געגען טרעוויראַנוסען.

דאָס איבערגעבען דער דאָזיגער נאָטע, איז אַ רעזולטאַט פון אַ דרוק, וואָס די נאַציאָנאַליסטען איבען אויף דער רעגירונג פאָרוואַרפענדיג איהר, אַז זי פערטיידיגט נישט ווי עס בעדאַרף צו זיין דעם כבוד פון דייטשען פאָלק.

אַרעסטירט אַ קאַנדידאַט פון צענטראָלעוו

וואַרשא, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) עס איז אַרעסטירט געוואָרען דער קאַנדידאַט פון צענטראָלעוו, סטאַניסלאַוו מישאַק, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין א גנבה, בכן אַלס פּרעזעס פון די פייערלעשער אין זקאַטערמאַן, ביי טשעכאַנאָוו, האָט ער אָרגאַניזירט א פאַנט־לאָטעריע לטובת די פייערלעשער און דאָס הויפּט־געווינסט, אַ גאָלדענעם זייגער, האָט ער צוגענומען פאַר זיך.

אַ שפּאַלטונג צווישען די מלוכה-בעאַמטע אין וואַרשא

וואַרשא, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַ גרויסע סענסאַציע אין די פּאָליטישע קרייזען האָט אַרויסגערופען די ערקלערונג פון דער הויפּט־פערוואַלטונג פון פערבאַנד פון די מלוכה־בעאַמטע, וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען אין אָרגאַן „זשיטשע אורזשענדניטשע“, אין דער ערקלערונג ווערט געזאָגט, אַז דער פערבאַנד בעטייליגט זיך נישט אָפיציעל אין די וואַהלען, דער ענין ווערט נאָך קאָמפּליצירטער דערמיט, וואָס די בעזונדערע פערוואַלטונגען פון די פערבאַנדען אויף דער פּראָווינץ, האָבען זיך אָנגעשלאָסען אין וואַהל־קאָמיטעט פון די גייסטיגע אַרבייטער, וועלכער האָט ערקלערט זיין אַקצעס צו דער סאַנאַציע.

אין שייכות דערמיט האָט דער קרייז־פערבאַנד פון די מלוכה־בעאַמטע אין וואַרשא, בעשלאָסען אַרויסצוציהען דערפון געהעריגע קאָנסעקווענצען.

ריזען-אַעראָפּלאַן „דאָ X“ גרייט צו פליהען

בערלין, 20 (מאַי) עס ריזיגער אַעראָפּלאַן „דאָ 10“ האָט דורכגעפיהרט זיינע פּראָבע־פליהען און איז אַנער ענט געוואָרען אַלס גרייט צום סטאַרט. דער אַעראָפּלאַן וועט אין דער נאָהענטסטער צייט אונטערנעהמען מעהרערע גרעסערע לופט־רייזעס איבער דייטשלאַנד און אייראָפּע.

800 קילאָמעטער א שעה

בערלין, 20 (מאַי) אין די יונקערס־וואַרשטאַטען איז דעסוי ווערט איצט פערטיג געמאַכט אַן אַעראָפּלאַן, וועלכער וועט זיך קאָנען אויפהויבען אויף אַ הויך פון 11 קילאָמעטער און פליהען מיט אַ געשווינדקייט פון 800 קילאָמעטער אַ שעה.

הערבערט סעמיועל וויצע-קעניג פון אינדיע?

אַזוי בעהויפּט די ענגלישע פּרעסע

לאָנדאָן, 20 (ספּ. טעל.) עס קען מעגליך זיין אַז סער הערבערט סעמיועל זאָל ווערען דער וויצע־קעניג פון אינדיע. נאָר מען איז נאָך נישט געווען זיכער. געגוג חייל עס איז אויך דערמאָנט געווען דער נאָמען פון לאָרד טהאָמסאָן. איצט אָבער, נאָכ'ן אונגליק פון דער ר. 101, ביי וועלכען לאָרד טהאָמסאָן האָט זיין לעבען פערלוירען, איז שוין כמעט ווי זיכער, אַז סער הערבערט סעמיועל זאָל בעשטימט ווערען אויפ'ן אַמט פון וויצע־קעניג.

די ענגלישע צייטונגען האָבען די ידיעה נעד בראַכט מיט אַ האַלב זיכערען טאָן. און לויט ווי עס שיינט איז די זאַך שוין בעשטימט, ווייל הערבערט סעמיועל האָט זיך ענטזאָגט פון אַנטייל צו נעהמען אין דער קאָנפערענץ וועגען אינדיע, וואָס קומט פאָר אין לאָנדאָן. ער האָט בעדאַרפט פערטרעטען די מיינונג פון די ליבעראַלען, און ער וואָלט זיך זיכער נישט ענטזאָגט, ווען עס וואָלט קיין רייד נישט געווען, אַז ער זאָל ווערען וויצע־קעניג. אַלס צוקונפטיגער וויצע־קעניג מוז ער זיך אָפּהיטען פון אַרויסצוזאָגען, וועלכע עס איז מיינונג אויף אַזאַ קאָנפערענץ. עס איז דערפאַר גלויבּליך, אַז סער הערבערט זאָל איבערנעהמען דעם הויכען אַמט.

יודישע אַקטריסע פּלוצים געשטאָרבען

ניו־יאָרק, 20 (ספּ. טעל.) אין ניו־יאָרק איז פּלוצלונג געשטאָרבען די יודישע אַקטריסע פון דער אַמעריקאַנער ענגלישער בּיהנע, אידאַ קראַמער. די אונגליקליכע איז פּלוצלונג אַנידערגעפאַלען טויט פון אַ האַרץ־שלאַג. זי האָט אַ לענגערע צייט געליטען אויפ'ן האַרץ.

אידאַ קראַמער איז געבוירען געוואָרען אין רוסלאַנד, אָבער זי האָט געשפּילט אויף דער ענגלישער בּיהנע און זי האָט זיך שטאַרק אויסגעצייכענט. אין דער פּאָפּולערער קאָמעדיע „אייבּיס איירישע ראָוז“ האָט זי פאַר לערך זיבען יאָהר צייט נאָכאַנאַנד געשפּילט די ראָלע פון דער מוטער. מראָץ איהר שפּילען אויף דער ענגלישער בּיהנע האָט זי שטאַרק ליב געהאַט די יודישע גאַס, און זי פלעגט אין די זונטאָגען געבען קאָנצערטען אין דער איסט סייד פון ניו־יאָרק פאַר פילאַנטראָפּישע צוועקען, ווי שפּיטאַלען, בתי יתומים, מושב זקנים, א. א.

אַ שרעקליכער אויפרייס

8 מענשען דערהרג'עט און 15 פערוואונדעט

פּראַג, 20 (ספּ. טעל.) אין דער פּרעספּולווער־פאַבריק פון דער פירמע ראָט, איז פאָרגעקומען אַן אויפרייס ביי וואָס עס זענען דערהרג'עט געוואָרען 8 אַרבייטער און 15 זענען פערוואונדעט געוואָרען.

מיט דער פאָהן אין דער האַנד

איז ער אַראָפּגעשפּרונגען פון 3 שטאָק און דערהרג'עט געוואָרען

ליסאַבאָן, 20. (ספּ. טעל.) אַ דראַמאַטישע טויט האָט געטראָפען פאַסירט מיט'ן אָפיצער אַליווייראַ, וועלכער איז געווען פערמישט אין דער ענטדעקטער פערשווערונג געגען גענעראַל קאַרמין.

אַליווייראַ איז געפיהרט געוואָרען צו דער אויספאָרשונג און ווען ער האָט זיך געפונען אויפ'ן דריטען שטאָק אין בנין פון דער פּאָליצײ־דירעקציע, האָט ער פּלוצים אַראָפּגעריסען די פּאָרטוגאַלישע פאָהן, וואָס איז געהאָנגען אויפ'ן פענסטער און מיט דער פאָהן אין האַנד איז ער אַראָפּגעשפּרונגען אויפ'ן הויף און דערהרגעט געוואָרען אויפ'ן אָרט.

650 מענשען פערברענט

בעת א ריזיגער שרפה אין קאַנטאָן

לאָנדאָן, (ספּ. טעל.) פון קאַנטאָן איז מען מודיע, אַז אין קוואַרטאַל דיאַרטשו, וואו עס געפינען זיך מעהרסטענטיילס קאַפעען און רעסטאָראַנען, איז אויסגעבראָכען אַ שרפה, בעת וועלכער 650 מענשען זענען פערברענט געוואָרען לעבעדיגערהייט.

ווילדע סקאַנדאַלען פון היטלעראַווצעס

אויף פאָרשטעלונגען פון יודישע מחברים

ברודער פון יאַפּאַנישען קייזער מוז פערלאָזען די פאָרשטעלונג

שטוטגאַרט, 20 (טאַו). ביי דער אויפפיהרונג פון אָסיפ דימאָוס פּיעסע „שאָטענס איבער האַרלעם“ איז געקומען צו אַ סקאַנדאַל, וועלכער איז נאָך אין שטוטגאַרט קיינמאָל נישט פערנאָטירט געוואָרען.

שוין בעת'ן ביים אָנהויב ווען מ'האָט נאָך אייגענטליך נישט געקענט האָבען קיין בעגריף וועגען דער פּיעסע האָט מען געהערט פערשידענע אויסגעשרייען און ליאַרמען, וועלכע האָבען געשטערט דאָס שפּילען. די געשרייען זענען אַלץ געשטיגען אָבער דאָס האָט פאָרט נישט געשטערט, אַז דאָס פּובליקום זאָל אויפנעהמען די פּיעסע מיט גרויסען אפילו דעמאָנסטראַטיווען בייפאַל.

ווען די בעזוכער האָבען פערלאָזען דאָס טעאַטער זענען זיי אָפּגעוואַרט געוואָרען פון אַ מחנה היטלעראָווצעס, וועלכע זענען זיי בעפאַלען מיט ווילדע געשרייען און אויסרופען. פּאָליציי האָט מיט גרויס מיה צוטריבען די דעמאָנסטראַנטען און בעפרייט דעם אַרויסגאַנג פאַר'ן פּובליקום.

דאָס שטיק איז נאָך נישט געדרוקט געוואָרען, די אויפפיהרונג איז געווען די ערשטע, אַזוי אַז ס'איז קלאָר, דאָס די דעמאָנסטראַציע איז איינגעאָרדענט געוואָרען נאָר צוליב דעם, ווייל דער מחבר אָסיפ דימאָוו, איז א יוד.

פראַנקפורט, 20. (טאַו) בעת דער אויפפיהרונג פון דער אָפּערע „אויפשטייג און מפּלה פון דער שטאָט מאַהאַגאָניע“ פון קורט ווייל (אַ יוד) איז געקומען צו עקסצעסען מצד די היטלעראָווצעס, וועלכע האָבען געמאַכט ווילדע סקאַנדאַלען און האָבען געוואָרפען שטינק־באָמבעס.

דער יאַפּאַנישער פּרינץ טאַקאַמאַטאַ, אַ ברודער פון יאַפּאַנישען קייזער, האָט בעצייטענס פערלאָזען דאָס טעאַטער.

פּאָליציי האָט געמוזט בעווייטיגען די כוליגאַנעס פון טעאַטער, עטליכע זענען אַרעסטירט געוואָרען, זיי זענען אָבער בעפרייט געוואָרען. די כוליגאַנעס האָבען דאַן געוואָלט מאַכען א דעמאָנסטראַציע אויבער די גאַסען, אָבער פּאָליציי האָט דערצו נישט דערלאָזט.

צוטריבען אַ קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציע אין וואַרשא

וואַרשא 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט ביטאָג איז דאָ ווידער פאָרגעקומען אַ קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציע און צוזאַמענהאַנג מיט'ן פּסק'ן די קאָמוניסטישע ליסטע צום סיים און סענאַט.

פּאָליציי האָט די דעמאָנסטראַציע צוטריבען און אַרעסטירט 30 פּערזאָן.

נייער רוסיש-כינעזישער קאָנפליקט

קאָוונאָ 20 (טאַו) צוליב דער ערמאָרדונג פון אַ סאָוויעטישען בעאַמטען אויף דער מזרח־כינעזישער באַהן דראַהט ווידער, עס זאָל אויסברעכען אַ קאָנפליקט צווישען רוסלאַנד און כינע.

15 כינעזישע „בלינדע“ פּאַסאַזשירען

פערהאַלטען אויף אַ שיף אין מאַרסעל

פּאַריז, 20 (מאַו) ביים אָנקומען פון פראַנצויזישען לוקסוס דאַמפער „ספינקס“ קיין מאַרסעל האָט מען אויף דער שיף ענטדעקט אַזש 15 כינעזישע בלינדע פּאַסאַזשירען, וועלכע זענען געפאָרען אָהן פּאַפּירען, אָהן וויזעס און אָהן בילעטען. זיי האָבען געוואָלט געשמוגעלט ווערען דורך בעאַמטע פון דער שיף קיין פראַנקרייך, פּאָליציי פיהרט אַ שטרענגע אויספאָרשונג.

אַמעריקאַ זאָל געבען מאָראַטאָריום

איהרע אייראָפּעאישע קרעדיטאָרען

לאָנדאָן, 20 (מאַו) דער וואַשינגטאָנער קאָרעספּאָנדענט פון „טיימס“ איז מודיע, אַז די אַמעריקאַנער רעגירונג בעהאַנדעלט א פּראָיעקט פון אַ מאָראַטאָריום פאַר די חובות פון די פערייניגטע שטאַטען ביי די פערבינדעטע מלוכות.

אַ סברה, אַז די רייזע פון אַלע יאַנג קיין אייראָפּא שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם מאָראַטאָריום פון אַמעריקאַ.

די קאַמפּען אין בראַזיליען

ריאָ דע זשענייראַ, 20. (ספּ. טעל.) אָפיציעל איז מען מודיע, אַז דאָס רעגירונגס־מיליטער האָט נעכטען אָפּגעהאַלטען אַ גרויסען נצחון איבער די אויפשטענדיגע.

די רעוואָלוציאָנערען האָבען געהאַט אַ גרויסען פערלוסט און האַלטען זיך ביים צוריקציהען.

אַלקאָהאָל-פערגיפטונגען אין ניו-יאָרק

ניו־יאָרק, 20 (מאַו) אין ניו־יאָרק איז ווידער פאָרגעקומען אַ סעריע פון אַלקאָהאָל־פערגיפטונגען, 9 פּערזאָן זענען געשטאָרבען פון טריניקען מינדערווערטיגען בראָנפען.

געוואָלט ווערען א דיסעלדאָרפער מערדער

וועט ער זיצען אייביג אין תפיסה

וואַרשא, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) מיט אַ צייט צוריק האָט דער מערדער בורדאַלאַ דערמאָרדעט אויף ציגלאַנא 9 אַ דינסט־מיידעל ביי אַ יודישען אינזשעניער.

ביים מערדער האָט מען געפונען אַ רשימה פון 10 דינסט־מיידלעך, וואָס ער האָט געפּלאַנט צו ערמאָרדען.

ביי דער אויספאָרשונג האָט דער מערדער ערקלערט, אַז ער האָט זיך געקליבען צו ווערען דער וואַרשאַווער דיסעלדאָרפער מערדער.

נעכטען איז פאָרגעקומען זיין פּראָצעס און ער איז פערמשפּט געוואָרען אויף אייביגע טורמע.

לאָרד מעלטשעט ערנסט קראַנק

לאָנדאָן, 20. (ספּ. טעל.) לאָרד מעלטשעט (סער אַלפרעד מאָנד) איז גאַנץ ערנסט קראַנק געוואָרען און די דאָקטוירים האָבען איהם בעפוילען, אַז ער זאָל אויפגעבען אַלע זיינע וויזיטען און געשעפטען אויף גאַנצע דריי וואָכען.

Dr. MAZUR
צוריקגעקעהרט

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע“ נאַרוטאָוויטש 20

יוד. אַרטיסטען־פאַריין אין פּוילען — דירעקטאָריאַט פון די פעראייניגס־טעאַטערן

בעפולמעכטיגטער דיר. א. שטאַקפעדער — לייטער: א. בעזמאַן

נור 2 וואָכען! נוצט אויס די געלעגענהייט! נור 2 וואָכען!

וועט גאַסטראָלירען דער ליבלינג פון לאָדזער און וואַרש. עולם, די אַמעריק. קינסטלערין

אננא יאַקאָבאָוויטש

היינט, דינסטאג און מאָרגען מיטוואָך 9 אַוו. אונאַבּרופליך לעצטע 2 מאָל הײמאַן יאַקובאָוויטש'ס גרעסטע שלאַגער - אָפּערעטע, מיט'ן גרעסטען סוקסעס פון אננא יאַקובאָוויטש אַלס „סאָסע“ פון גאַליציען

20 №№ געזאַנג — אַמעריקאַנער חתונה — 20 №№ געזאַנג

אין 2 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג, רעזשיסירט פון הײמאַן יאַקובאָוויטש.

עס נעמט אנטייל גאַנץ נייער אַנסאַמבּל פון וואַרש. טעאַטערס (לויט א. ב.)

פרויען: י. מלאָס, ש. מלאָם, ס. פּאָזנאַנסקאַ. ר. ריגינאַ. מענער: מ. אייזענבערג, ח. בראַ־קאַרוש, י. גרינהויז, י. וויינבערג, ד. לואי, מ. מאַקסימאָוו, מ. פּאָזנאַנסקי, א. קורץ, ה. מלאָם.

גרויסער כאָר און פערגרעסערטער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ל. זעלמאַן.

פּרעמיערע! אין פּראָבען צום 1 מאָל אין לאָדז מיט אננא יאַקובאָוויטש די גרויסע סענסאַציאָנעלע פּיעסע מיט געזאַנג „די משוגענע“

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון זאַל פילהאַרמאָניע.

„נייער פאלקסבלאט"

ענדערען אָדער אויספיהרען?

אין אַנ'אַרטיקעל א. נ. „און איצט — צום עצם ענין" שרייבט ד"ר י. טהאָן אין קראָקאָווער „נאָווי דזיעננניק":

מ'דאַרף ענדליך צוטרעטען צום עצם ענין, מ'דאַרף נאָכאַמאָל דערמאָהנען די יודען צו וואָס זיי דאַרפען שיקען זייערע פערטרעטער אין די געזעצגעבערישע אַנשטאַלטען. וואָס וועלען יענע דאָרט זוכען?

עס קומט פאָר אַ מאָדנע זאַך: גאַנץ פוילען געהט צו די וואַהלען אונטער'ן לאָזונג פון ענדערן די קאָנסטיטוציע, און מיר, אפשר די איינציגע, וועלכע געהט פאָדערען, אַז די קאָנסטיטוציע זאָל אויסגעפיהרט ווערען.

באמת, מיר יודען קאָנען נאָך נישט פון אייגענער ערפאַהרונג וויסען, ווי אַזוי וועט אויסזעהן אונזער קאָנסטיטוציע ווען זי וועט איינגאַנצען אויסגעפיהרט ווערען.

עס ווערט דאָרט גערעדט וועגען גלייכהייט פון אַלע בירגער — מיר האָבען דערפון נישט געזאָסען. אפילו נישט פאַר דער איצטיגער רעגירונג. מ'דאַרף דורכגעהן אַלע אַמטען און ציילען די יודישע — נאָך אַקטועל יודישע — בעאַמטע, מ'וועט נישט דאַרפען דערצו די פינגער פוןביידע הענד...

נאָך מעהר, עס זענען פערהאַן אַמטען, וועלכע בעזיצען קאַטאַסטראָפאַלע פעהלערען, אַזוי אַז ס'איז שווער זיי זאָלען פונקציאָנירען אין אָרדנונג. בעזונדערס וועגען מיטעלען, געדאַכט וואָלט זיך, אַז איך רעד וועגען יוסטיץ-וועזען, וועגען שול-וועזען, כאָטש אין דאָזיגען פאַל וועט ערפילט ווערען, אויב נישט די קאָנסטיטוציע איז לכל הפחות דאָס אַלטע פוילישע שפריכוואָרט: יאַק בידאַ, טאָ דאָ זשידאַ.. אָבער — ניין. זאָל בעסער דאָס לאַך וואַרטען, אבי אַ יוד זאָל עס נישט פערפילען. קיין יודען נעהמט מען נשיט צו, אָדער אין דער מינימאַלסטער צאָהל.

עס טרעפט נאָך ערגער. עס זענען פערהאַן שולען, וואָס ווערען כמעט אויסשליסליך בעזוכט דורך יודישע קינדער. אין אַזעלכע פאַלען פאָדערט די פשוטע אַנשטענדיגקייט און אָפט די גרונד-יסודות פון פעדאַגאָגיק, אַז אַ יוד זאָל זיין לעהרער. און טיילמאָל זענען די לעהרער-פּאָסטענס בעזעצט געוואָרען דורך יודען אָבער נאָר — ביז צו אַ געוויסער צייט. ווען ס'האָבען זיך געפונען קאַנדידאַטען נישט יודען, האָט מען די יודען מאַסענווייז בעזייטיגט.

אַזעלכע זאַכען געהערען צו דער טאָג-טעגליכער כראָניק אין גאַנצען געוועזענעם קרוין-פוילען און אפילו אין דער הויפטשטאָט.

— און גראָד אויפ'ן דאָזיגען געביט וואָס איז אַזוי עמפפינדליך, האָט אַפילו סטאַניסלאַוו גראַבסקי געפרובט מאַכען א דורכברוך אין אט דער שרעקליכער סויב-שטימער איגנאָרירונג. אָבער גראָד איצט ווערט נישט געמאַכט דער מינדעסטער, אַפילו קלענסטער שריט פאָראויס, מ'געהט גיכער אויף צוריק. ס'איז דאָך אונז צוגעזאָגט, אַז אונזערע גערעכטע און בעריכטיגטע פאָדערונגען וועלען ערפילט ווערען וויפיל מאָל האָט ער אויך ה' באַרטעל פריוואַט צוגעזאָגט.

און זיי זאָגען: מ'דאַרף ענדערען די קאָנסטיטוציע, מ'דאַרף זי פערבעסערען, אויסבעסערען. מיר אָבער זאָגען: מ'דאַרף זי אויספרובען פון איהרע צווייפעללאָז גוטע זייטען, אָט די זייטען איהר זענען דאָך אָהן ספק גוטע. יאָ, יאָ, די יודישע דעפוטאַטען וועלען געהן אין סיים אַריין נאָך אַ קאָנסטיטוציע, אָבער נאָך אַ לעבעדיגער, אמת'ער קאָנסטיטוציע, וואָס ווערט אויסגעפיהרט.

דערווייל דאַרף מען פעסטשטעלען, אַז זי זאָל דענע גליקען, נאָך וועלכע די יודען וועלען יודאַראַמאָל געהן אין סיים אַריין, טראָגען נאָך אַלץ דעם אַלטען אויסגעדראשענעם, אָבער דאָך נאָך רעאַלען נאָמען: גלייכבערעכטיגונג. פאַקטישע, נישט בלויז אין ווערטער.

—=▯▯▯=—

בעריהמטער יודישער סקולפטור

סלאגט אז א קונסט-געשעפט אין געריכט

לאָנדאָן, 20. (ספּ. טעל.) דער בעריהמטער יודישער סקולפטור יעקב עפשטיין האָט לעצטענס אָנגעקלאָגט די אינטערנאַציאָנאַל דעפּאָזיטאַריעס פירמע, אַז זי האָט פערקויפט סקולפטור-אַרבייטען וועלכע זיי האָבען בעצייכענט אַלס זיינע.

לוידי דזשאָנס ערקלערט, אַז זי האָט דאָרטען געקויפט אַ סקולפטור-אַרבייט און די אייגענטימערס האָבען איהר ערקלערט, אַז ס'איז עפשטיינ'ס.

די פערטרעטער פון דער פירמע ערקלערען, אַז זיי האָבען קיינמאָל נישט פערקויפט קיין סקולפטור-אַרבייטען פאַר עפשטיינס און דער ריכטער בעשטימט אַז די פערטיידיגער זענען גערעכט און וואַרפען אָפּ עפשטיינס קלאַגע.

אַנטיסעמיטישע עקסצעסען אין בוקאַרעסט

בוקאַרעשט, (ספּ. טעל.) ווי דער נייער אינערן-מיניסטער מ. מיכאַלאַקאָ האָט נאָר איבערגענומען זיין פאָסטען האָבען שוין אויסגעבראָכען אַנטיסעמיטישע עקסצעסען, אַנטיסעמיטישע אַגענטען זוכען צו פערקויפען אַנטיסעמיטישע ליטעראַטור און מאַכען סקאַנדאַלען.

די פרעסע פאָדערט פון מ. מיכאַלאַקע אַז ער זאָל אָננעהמען שטרענגע מיטלען געגען די אַנטיסעמיטען.

די צילען און די וועגען

אין דער פאָליטיק לגבי מזרח-גאַליציען

אין „סידוען" אָרגאַן פון דער ראַדיקאַלער פויערים-פאַרטיי „וויזוואָלעניע" איז [illegible] דרוקט אַן אַארטיקעל געווידמעט דער פראַגע פון מזרח-גאַליציען. אין אַרטיקעל ווערט צ. אַ. געזאָגט:

„אין דער דאָזיגער צייט זיצט אין די טורמעס אַ העלפט פון דער אַלגעמיינער צאָהל אוקראַאינישע דעפוטאַטען און אַלע — מיט דער אויסנאַהם פון צוויי — זענען ווייסרוסישע דעפוטאַטען".

צי האָט מען ערקלערט קריג דעם אוקראַאינישען פאָלק? צי וויל מען דאָ בעווייזען דאָס רעכט פון „שטאַרקען" די פוילישע בירגער פון „צווייטער קלאַס?" וואָס זענען די צילען, וואָס זענען די קינפטיגע וועגען פון דער פאָליטיק לגבי די אוקראַאינער, וועלכע עס ווערט געפיהרט דורך דער רעגירונג? ווייל די פערזיכערונג וועגען „בערוהיגונג" מיט אַזעלכע מעטאָדען איז דאָך אַ מעשה'לע פאַר דערוואַקסענע אָדער נישט דערוואַקסענע קינדער.

רויט פאַר שאַנדע מוז דאָך ווערען יעדער פּאָלאַק, וואָס מיר האָבען אויסגעליטען פאַר די אָקופּאַנטען און ווי אַזוי מיר האָבען די אָקופּאַנטען געהאַסט. ער האָט נישט די דרייסטקייט צו קוקען אין די אויגען אריין אַנ'אַנשטענדיגען אוקראַאינער...

אבער, אמת! דאָס זענען דאָך נישט מיר, נישט די פוילישע דעמאָקראַטיע שולדיג; נישט דער פוילישער פויער און אַרבייטער, נישט דער פוילישער אינטעליגענט טוט דאָך דאָס... .

— אָבער... זי שווייגט, אָבער, מיט קליינע אויסנאַהמען פראָטעסטירט זי נישט, אפילו בעקע[illegible]דיג די איצטיגע רעגירונג — אַנדערע, אייגענע, נאָענטערע ענינים נעהמט זי אָן פאַר איהר שטיצפונקט.

און אויב די אוקראַאינער — געלערנט דורך דער ביטערער ערפאַהרונג — וועלען אויך אָנוועגדען דעם פּרינציפּ פון קאָלעקטיווער פעראַנטוואָרטליכקייט פון פוילישען פאָלק?

וואוקס פון יודישען ישוב אין ארץ-ישראל

אינטערעסאַנטע סטאַטיסטישע ציפערן

אין דער אויפלאַגע פון קרן היסוד אין ירושלים איז ערשינען אַ בוך, וואָס ענטהאַלט אַ ריי העכסט אינטערעסאַנטע און כאַראַקטעריסטישע סטאַטיסטישע ציפערן וועגען יודישען ישוב אין ארץ ישראל. דאָס בוך הייסט: „ספר סטטיסטי לארץ ישראל", דער מחבר איז דער לייטער פון דער סטאַטיסטישער אָפּטיילונג ביי דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין ירושלים דוד גורעוויטש.

די טרוקענע סטאַטיסטישע ציפערן בעווייזען בולט דעם וואוקס פון דער יודישער אַרבייט אין ארץ ישראל און דאָס שטייגען פון די יודישע פּאָזיציעס.

לאָמיר נעהמען אַ שטייגער די ציפערן פון דער בעפעלקערונג און איהר וואוקס פאַר די לעצטע עטליכע יאָהר. די אָפיציעלע רעגירונגס-סטאַטיסטיק בעווייזט, אַז דעם 23-טען אָקטאָבער 1922 האָבען די יודען בעטראָפען סך הכל 12.9 פּראָצענט פון דער פּאַלעסטינער בעפעלקערונג. דיזעלבע סטאַטיסטיק פאַר'ן יאָהר 1929 בעווייזט, אַז די יודישע בעפעלקערונג פון פּאַלעסטינע בעטרעפט שוין 20 פּראָצענט. אין 8 קרייזען האָבען די יודען אַנ'אַבסאָלוטע מעהרהייט, דהיינו, אין יפוער קרייז, וואו די יודישע בעפעלקערונג בעטרעפט 57 פּראָצענט, אין חיפה'ער קרייז וואו די יודען בעטרעפען העכער פופציג פּראָצענט און אין קרייז טבריה, וואו די יודען מאַכען אויס 53 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז אין יאָהר 1922 האָט די צאָהל יודען איז יפוער קרייז בעטראָפען בלויז 37 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג, אין חיפהער קרייז בלויז 17 פּראָצ. און אין קרייז טבריה 32 פּראָצענט. איצט שטעלען מיט זיך די יודען פאָר אין די דאָזיגע קרייזען אַ מעהרהייט און זייער צאָהל האַלט אין איין וואַקסען.

פון די שטעט בילדען די יודען אין דריי אַנ'אַבסאָלוטע מעהרהייט: אין ירושלים — 62 פּראָצ. אין טבריה — 71 פּראָצענט, אין תל אביב — גאַנצע הונדערט פּראָצענט.

אינטערעסאַנט איז נאָך איין ציפער: אין חיפה האָבען די יודען אין יאָהר 1922 געבילדעט 25 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג, אין יאָהר 1929 — 45 פּראָצענט אין דער שטאָט און אין גאַנצען קרייז — העכער 50 פּראָצענט.

פון רייכען סטאַטיסטישען מאַטעריאַל וואָס איז ענטהאַלטען פון דעם בוך, איז צו זעהען, אַז די יודישע אַרבייט אויף אַלע כמעט געביטען פון וירטשאַפטליכען און קולטורעלען לעבען אין ארץ ישראל האַלט אין איין שטייגען, און גיט אַלץ גרעסערע און בעסערע רעזולטאַטען, אַזוי איז אויפ'ן געביט פון לאַנדווירטשאַפט, אינדוסטרי, האַנדעל, געזונדהייטסוועזען א.אַז.וו.

נאָך די אויגוסט-געשעהענישען פון פאַריגען יאָהר, ווען דער יודישער ישוב האָט שנעל בעדערשט די לאַגע און איז צוריקגעקעהרט צו נאָרמאַלער אַרבייט, האָט זיך איינע פון די פיהרענדע ציוניסטישע פערזענליכקייטען, אויסגעדריקט אַז די פּאָליטיק, איז, אמת געגען די יודען, אָבער די עקאָנאָמיק איז איינגאַנצען פאַר זיי. די סטאַטיסטישע ציפערן בעשטעטיגען די דאָזיגע מיינונג.

—◆—◆—

דער אמעריקאנער קריזיס

פיהלט זיך זעהר שווער ביי די יודען אין פוילען

די קרובים פון אמעריקא האָבען אויפגעהערט שיקען געלד

דעם גרעסטען אָפּקלאַנג האָט דער אַמעריקאַנער קריזיס אַרויסגערופען אין יודישען לעבען אין פוילען, און דווקא נישט אַזוי צווישען די סוחרים, ווי צווישען די אָרימעלייט, וואָס זייער גאַנצע חיונה איז געוועזען דערפון, וואָס מען האָט בעקומען די עטליכע דאָלאַר צוגעשיקט פון אַמעריקא.

איך האָב געוואָלט וויסען, ווי אַזוי די לאַגע איז, און איך האָב זיך געווענדעט אין „האַיאַס" דורך וועלכען זעהר א סך געלד פון אַמעריקאַנער קרובים צו זייערע אייגענע געהט-דורך.

— אמת — זאָגט דער „האַיאַס" דירעקטאָר מר. בענדזשאמין, אַליין אַנ'אַמעריקאַנער — אין אַמעריקאַ איז שלעכט, זעהר שלעכט, אָבער דאָך בעמערקט מען, אַז זעהר פיל מענשען פרובירען געניסען פון דער אַלגעמיינער שטימונג הערען אויף שטיצען זייערע אייגענע, כאָטש זיי זענען עס פאַקטיש אימשטאַנד. די מעהרסטע פון די, וואָס קריגען צוגעשיקט געלד פון קרובים, געפונען זיך אין אַזאַ צושטאַנד, אַז זיי האָבען נישט קיין שום בעשעפטיגונג נישט פערהאַן. אַזעלכע, וואָס לעבען ממש מיט אַ דאָלאַר אַ וואָך, און הערט מען זיי אויף צו שיקען דעם דאָלאַר געהען זיי ממש אויס פאַר הונגער.

זייענדיג אין „האַיאַס" ביוראָ אין וואַרשאָ איז מיר אויסגעקומען צו זעהן אַזעלכע קרבנות פון אַמעריקאַנער קריזיס.

עס קומט אַריין אין „האַיאַס" אַ בחור'ל פון אַ יאָהר צוויי און צוואַנציג אַ בלייכער, אַנ'אויסגעדאַרטער מיט דעם ספּעציעלען גלאַנץ אין די אויגען, וואָס דערצעהלט וועגען שווינדזוכט.

— וואָס וועט איהר זאָגען גוטס? — פרעגט מען איהם.

— קיין גוטס נישט — ענטפערט דער בחור אַ פערצווייפעלטער — וואָס טוט מען ווייטער?

ווי מען דערצעהלט מיר, האָט דער בחור, אַ פאָטער אין אַמעריקאַ, וועלכער איז אַוועקגעפאָהרען מיט אַ צייט צוריק איבערלאָזענדיג אין וואַרשאָ צוויי יונגלעך. אָפּזייענדיג אין ניו-יאָרק עטליכע יאָהר, האָט דער פאָטער אַריינגעשיקט אין „האַיאַס" געלד און פאַפּירען פאַר די קינדער, מען זאָל זיי אַריבערשיקען קיין אַמעריקאַ איין יונגעל האָט געזאָלט פאָהרען אָבער דער דאָקטאָר האָט איהם געפונען קראַנק און דעריבער וואָלט מען איהם נישט אַריבערשיקען קיין אַמעריקאַ. איין יונגעל האָט געוואָלט יאָ געקענט פאָהרען, איז ער אָבער געוועזען אַ חלוץ, אַרומגעטראָגען זיך מיט דער אידעי צו פאָהרען קיין ארץ-ישראל, אַרבייטען ערד, און האָט די פאַפּירען נישט אויסגענוצט.

דערווייל איז דער קראַנקער יונגעל געשטאָרבען. דער פאָטער אין ניו-יאָרק, דערוויסענדיג זיך וועגען טויט פון זיין זוהן פערלאַנגט פון „האַיאַס" מען זאָל איהם צוריקשיקען דאָס געלד, וויס ער האָט געשיקט, בלויז צוואַנציג דאָלאַר הייסט ער איבערלאָזען און שטעלען דערפאַר אַ מצבה זיין זוהן, דער חלוץ גרייט זיך צו פאָהרען קיין ארץ-ישראל, אָבער עס קומט איהם אָן שווער. דערווייל פערדינט ער נישט. ער לעבט אין שלעכטע בעדינגונגען. פון נישט דערעסען, פון וואַלגערען זיך און פון עגמת-נפש וואָס ער קען נישט דערגרייכען זיין אידעאַל, ווערט ער אויך קראַנק. שפּעטער קומען שוין אָן די פאַפּירען מיט אַנ'ערלויבניש צו פאָהרען קיין ישראל, אָבער ער איז שוין קראַנק, נישט פעהיג צו אַרבייטען און מען לאָזט איהם נישט אַריין קיין ארץ-ישראל. ער וואָלט שוין איצט וועלען פאָהרען קיין אַמעריקא, אָבער ערשטענס, לאָזט מען אויך אין אַמעריקא ניט אַריין קיין קראַנקע, און צווייטענס, ווען אַפילו ער זאָל געזונד ווערען, וועט ער שוין נישט קענען פאָהרען, ווייל דורך דער צייט איז ער שוין געוואָרען פוליעהריג, עלטער פון איין און צוואַנציג יאָהר, און לויט'ן אַמעריקאַנער געזעץ קענען עלטערען אריבערנעהמען קינדער קיין אַמעריקא נאָר אַזוי לאַנג, ווי זיי זענען מינדעריעהריג, דאָס הייסט ביז איין און צוואַנציג יאָהר.

איצט איז די לאַגע פון דעם בחור אַ פערצווייפעלטע, ער איז קראַנק, עלענד, די באָבע זיינע, ביי וועלכער ער איז געוועזען איז [illegible]געפאָהרען קיין קאַנאַדע צו איהרע קינדער. אַרבייט בעקומען קען ער נישט, אי צוליב זיין קראַנקהייט, אי צוליב דער שלעכטער לאַגע אין לאַנד. אויף דער ביטע פון „האַיאַס" האָט דער פאָטער געשיקט דעם זוהן אַכציג דאָלאַר. פון דעמאָלט אָן וויל ער פון איהם נישט וויסען.

און דער פאָטער האָט איין ענטפער: קריזיס.

אַ צווייטער טשיקאַווער פאַל:

אין „האַיאַס" קומט אַ שעהנער בחור, אַ טויב שטומער, און וויזענדיג מיט די הענד, מאַכענדיג פערשידענע בעוועגונגען, גיט ער צו פערשטעהן אַז ער בוּיטיגט זיך אין געלד.

שוין ניין יאָהר האָט מיט איהם דער „האַיאַס" עסקים. ער איז אָנגעקומען קיין פוילען פון אוקראַאינע אַלס צעהן יעהריג יונגעל. דער פאָטער איז אַוועק קיין אַמעריקאַ, מיט דער צייט האָט ער געשיקט אין האַיאַס א ביטע, מען זאָל זעהן אריבערשיקען דאָס יונגעל. דאָס געזעץ ערלויבט אַ פאָטער אַריבערצונעהמען אַ טויב-שטומען אָבער כדי צו קענען פאָהרען קיין אַמעריקא מוז מען קענען לעזען און שרייבען, און דער טויב-שטומער בחור'ל קען נישט שרייבען. דער „האַיאַס" שיקט איהם אין שולען פאַר טויב-שטומע מען אַרבייט, מ[illegible] איהם מען הערעוועט, אָבער עס געהט נישט, ער קען בשום אופן נישט. שיקט מען איהם אוועק קיין מעדריטש, וואו איינער א ספּעציאַליסט האַלט אַ שולע פאַר טויב-שטומע. נאָך זעקס חדשים בעווייזען זיך רעזולטאַטען. דער שטומער הויבט אָן שרייבען, דער בחור האָט אָפּגעקאָסט דעם „האַיאַס" אַ סך געלד, אָבער די עלטערען דערמאָהנען זיך זעלטען צו[illegible]קען עטליכע דאָלאַר.

דאָס זענען בלויז עטליכע פאַקטען, וואָס זענען גראָד געקומען אונטער דער האַנד, פערהאַן אָהן אַ שיער אַזעלכע פאַקטען. אָבער [illegible] אַז אָפּטמאָל קען מען אין [illegible]לען מענשען דערהאַלטען ביים לעבען, מיט איינצעלנע דאָלאַרס, מיט אַ דאָלאַר אַ וואָך.

———

ביי דער געלעגענהייט לאָמיר שוין [illegible]זלען וועגען אַנ'אַנדער ערשיינונג, וואָס איז צו מערקען צווישען פוילישע יודען און וואָס איז ווערט געשאַדעלט צו ווערען. עס ווייזט זיך אַרויס אַז ביי אַ גאַנצער ריי פאַמיליעס אין פוילען איז געוואָרען אַ פרנסה צו האַלטען ביי זיך קינדער וועלכע האָבען עלטערען אין אמעריקא און מיט אַלע מעגליכקייטען שטערען זיי די קינדער צו פאָהרען צו זייערע עלטערען, כדי נישט אָנצווערען פרנסה, נישט צו פערלירען די עטליכע דאָלאַר וואָס מ'קריגט צוגעשי[illegible].

און די קינדער, וואָס די „פערזאָרגער" גיט זיך טאַקע איין איבערלאָזען ביי זיך, בלייבען [illegible]יקליכע אויפ'ן גאַנצען לעבען. איידער מען קוקט זיך אום, זענען זיי שוין איבער דעם עלטער און קענען שוין מעהר קיין אַמעריקא קיינמאָל נישט פאָהרען.

זייער לאַגע ווערט נאָך טראַגישער איצט, ווען אַמעריקאַנער יודען האָבען אויפגעהערט שיקען די פּאָר דאָלאַר אַפילו פאַר קינדער. עס ווערט זיי שלעכט פון ביידע זייטען.

עס איז אַ קריזיס אין אַמעריקא — און די קרובים פון די אַמעריקאנער יודען פיהלען דעם קריזיס זעהר שווער.

ג. ס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 21 כט תשרי תרצ"א

אקטאבער
זון-אויפגאנג 5.55
זון-אונטערגאנג 5.49

צו די וואהלען אין סיים און סענאט

(א) אין די לעצטע דריי טעג האט דער פארזיצער פון דער קרייז־וואהל קאמיסיע נומער 13 ריכטער קארווין קאטאקעוויטש

נאכקאנטראלירט די 17 ליסטעס

וואס זענען איינגעטראגען געווארען צום סיים, און דריי ליסטעס זענען פעסטגעשטעלט געווארען פעי־שידענע פעהלערן און נישט פינקטליכקייטען. ס'זענען דעריבער ארויסגערופען געווארען די בעפולמעכטיגטע פון די ליסטעס, „ווירטשאפטליכער בלאק" ה. פראנקענטאל, פון דער „ארבייטער און פויערים־איינינקייט" — א. ליטווין, און פון „פראלעטארישען בלאק" — וואלעריאן גוסט און זיי מיטגעטיילט די פעהלערן, וואס זיי דארפען אויסבעסערען, אויב די אויסבעסערונגען וועלען נישט געמאכט ווערען, וועלען די ליסטעס געפסלט ווערען.

(—) פון ה' פראנקענטאל האט דער פארזיצער פערלאנגט צוצושטעלען די ארויסען פון די קאנדידאטען און זייערע בעשטעטיגונגען, אז זיי זענען מסכים צו קאנדידירען פון דער ליסטע.

אין אווענד האבען זיך אין שטאט פערשפרייט קלאנגען, אז די ליסטע פון דער אגודה איז

געפסלט געווארען

דער קלאנג האט זיך אבער נישט בעשטעטיגט.

(א) נעכטען האט דער פארזיצער פון דער קרייז וואהל־קאמיסיע נומער 14 ריכטער רעלושינסקי אפגעהאלטען א

זיצונג מיט די בעפולמעכטיגטע

פון די קאנדידאטען־ליסטעס צום סיים און סענאט. ס'זענען פעסטגעשטעלט געווארען די פעהלער'ן און די בעפולמעכטיגטע זענען אויפגעפאדערט געווארען די פעהלערן אויסצובעסערען.

(ב) אין אלע

דרוקערייען

ווערען געמאכט גרויסע בעשטעלונגען אויף דרוק מאטעריאלען צו די וואהלען, די פראקטיק פון די פריהערדיגע וואהלען האט בעוויזען, אז מ'דארף די זאכען אנגרייטען בעצייטענס, די דרוקערייען זענען דעריבער פערווארפען מיט בעשטעלונגען.

דייטשער וואהל־קאמיטעט

האט שוין ארויסגעגעבען דעם ערשטען אויפרוף אין וועלכען ער רופט צו שטימען פאר דער ליסטע נומער 12 און אין לאדז פאר דער ליסטע 17 פונ'ם בלאק צו שטיצען די רעכט פון יודישען פאלק.

די נעכטיגע פערזאמלונגען פון בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען

נעכטען אווענד זענען פארגעקומען כעראזאמלונגען פון דער ציוניסטישער יוגענד און „הרצליה" אויך און „התאחדות". ווענען די בעפארשטעהענדע וואהלען צום סיים האבען גערעדט די ה"ה: ד"ר ראזענבלאט, סטוד. ראזאנסקי, ג. ליכטענשטיין און י. שאליט.

רעגולאציעס, באנקראטען, ארעסטען

טעגליכע כראניק פון האנדעלס־געריכט

אין יוני איז דער פירמע י. ביזענצווייג (פיעטרקאווער 73) ערטיילט געווארען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען, דער בילאנס פון דער פירמע אויפ'ן 22 אפריל האט זיך פערענדיגט מיט דער סומע 381,340 זל. און דער אקטיוו איז געווען גרעסער פונ'ם פאסיוו מיט 247.717 זל. אצט האט זיך די לאגע פון דער פירמע פערערגערט און די פירמע איז פארגעשטעלט אין געריכט ווענען אן'ערלויבניש אנצוגעבען אויסגלייך־אונטערהאנדלונגען די פירמע שלאגט פאר צו בעצאהלען 70 פראצ. פון איהרע חובות: 25 פראצ. אין א יאהר ארום, 20 אין 18 חדשים ארום און 25 פראצ. אין 2 יאהר ארום דעם 17 אקטאבער האט דאס געריכט פעראר־דענט אנצוהויבען אויסגלייכס־אונטערהאנדלונגען.

• • •

די פירמע „דיאמאנט און נארעל" האט בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען דעם 1 יולי אויף דריי חדשים דערביי איז לויט'ן בילאנס פון 30 אפריל דער אקטיוו געווען גרעסער פונ'ם פאסיוו מיט 71,133 זל. נאך 3 חדשים האט זיך די פירמע געווענדעט אין געריכט ווענען אנהויבען אויסגלייך־פעהרהאנדלונגען מיט איהרע קרעדיטארען. די פירמע לאגט פאר צו בעצאהלען 60 פראצ. פון די חובות אויסגעצאהלט אין ראטעס ביז צו די 2 יאהר.

• • •

אברהם אדלער וועבעריי און שפינעריי אין פאביאניץ קאנסטאנטינער 40 און דעם 13 אויגוסט ערקלערט געווארען אלס באנקראט און איז בעשטימט געווארען אונטער פאליציי־אויפזיכט. ענדע פאריגען יאהר און אבער אדלער איז סוד נעפאהרען פון פאביאניץ און די פאליציי האט נישט פעסטגעשטעלט וואו ער געפינט זיך, די פאליציי־אויפזיכט איבער איהם האט דעריבער נישט געקענט אויסגעפיהרט ווערען, דאס געריכט האט דעריבער איצט בעשלאסען אפצושאפען די פאליציי־אויפזיכט און פעראָרדענט איהם צו ארעסטירען.

בעשטעטיגטער קהלה־ביודזשעט

געשטראכען אלע סובסידיעס פאר ארבייטער־שולען, קינדערהיימען און ביבליאטעקען. — בעשטעטיגט דעם רעפרעזענטאציאנס־פאנד פאר'ן קהלה־פרעזעס. — אפגעווארפען די בעמערקונגען פון קהלה־ראטמענער און פונ'ם קהלה־ראט־פרעזעס

נעכטען האט די קהלה בעקומען צוגעשיקט דורך דער שטעטישער סטאראסטווע דעם ביודזשעט פון דער לאדזער קהלה אויפ'ן יאהר 1930.

דער ביודזשעט וואס איז פארגעשלאגען געווארען אין דער הויך פון 1,467,334 זל. איז בעשטעטיגט געווארען אויף דער סומע פון 1.332,247 זל., ס'זענען געשטראכען געווארען א רייהע פאזיציעס: אלע ארבייטער־שולען, די אלע נייע אינסטיטוציעס, וואס האבען ביז איצט נאך נישט בעקומען קיין סובסידיעס אינסטיטוציעס פון די אלעקסאנדערער חסידים, שטיצע אויף שכר למוד, סטיפענדיעס פאר אקאדעמיקער, ביבליאטעקען, אוונט־קורסען, די פאזיציע אויף האנדווערקער־פאך בילדונג (א צווייטע עהנליכע פאזיציע איז געבליבען) די פאזיציע פאר קינדער־קאלאניעס, אויף אייגנצוארדנען אנ'אפיקונעס־ביורא און ס'זענען פערקלענערט געווארען כמעט אלע סובסידיעס דאגעגען איז בעשטעטיגט געווארען דער רעפרעזענטאציע־פאנד פאר דעם קהלה פרעזעס (10.000 זל.) און אויף נישט־פאראויסגעזעהענע הוצאות זענען בעשטימט געווארען אנשטאט די פראיעקטירטע (15.000 זל. — 10 טויזענד זלאטעס.

איינציטיג מיט'ן בעשטעטיגטען ביודזשעט איז צוגעשיקט געווארען א בריף אין וועלכען ס'ווערט מיטגעטיילט, אז דאס מיניסטעריום האט די פראטעסטען פון א גרופע ראטמענער און פונ'ם פרעזעס פון קהלה־ראט נישט גענומען אין אכט.

פראצעס וועגען א בוי־אפערע אין מיליטערישען געריכט

א מאיאר, א קאפיטאן און א פארוטשניק ווערען בעשולדיגט, אז זיי האבען צוזאמען געמאכט שאדען דער רעגירונג אויף א האלבען מיליאן זלאטים

(2) אין מיליטערישען געריכט האט זיך נעכטען אנגעהויבען א סענסאציאנעלער פראצעס, ס'זענען געמשפט געווארען דער מאיאר וואצלאוו פילאמאוויטש (ווארשא, מאכנאצקא 9) דער געוועזענער לייטער פון אינזיגעניע און סאפיארען, דער געוועזענער לייטער פון בוי־רעפעראט קאפיטאן יאן סטאניסלאוו הערמאן פון יאראסלאוו און דער געוועזענער רעפערענט און לייטער פון בוי ביי די מאגאזינען מאב פון 10 פולק אין לאוויטש פארוטשניק אויסער דינסט בראניסלאוו ווישעקערסקי פון ווארשא.

דער בעשולדיגונגס־אקט ווארפט פאר, אז מאיאר פילאמאוויטש האט [illegible] א בוי־בעשטעלונג אין לאדז דורך א קאנקורס אזוי אויסקאמבינירט אז די בעשטעלונג האט בעקומען די פירמע „פרעס" הגם איהר אפערטע איז געווען מיט 82.584 זל. טייערער פון אנדערע. און אז דיזעלבע פירמע האט בעקומען נאך א בעשטעלונג הגם זי האט אויסגעמאכט טייערער מיט 7,950 זל. קאפיטאן הערמאן ווערט בעשולדיגט אז ער האט אפגעגעבען דער פירמע פרעס בעשטעלונגען הגם זיי האבען אויסגעמאכט מיט 83.133 זל. טייערער; ווייטער — אז ער האט אויסגעצאהלט דער פירמע „פרעס" 175.204 זל. בישט נעהמענדיג פון דער פירמע קיין שום [illegible]. ס'ווערט איהם אויך פארגעווארפען, אז ער האט גענומען ביים אינהאבער פון דער פירמע „פרעס" א גאלדענע בראש מיט פערל און אוירנגלעך אלס משכון פאר 40 זל. און האט זיי שפעטער פערקויפט.

פאר. ווישעקערסקי ווערט פארגעווארפען אז ער האט בעוואוסטזיניג נישט נאכקאנטראלירט די רעכענונגען פון דער פירמע „פרעס" אויף א סומע פון 124.748 זל. און אויף 42.231 זל. און מען האט דעריבער ווייטער [illegible]צאהלט דער פירמע 31.387 זל. און שפעטער ווידער — 20.500 זל.

די גאנצע אפערע פון וועלכע די רעגירונג זאל האבען געליטען ביז א האלבען מיליאן זל. היזק האט ענטדעקט פאדפולקאווניק מראטשינסקי. קאפיטאן הערמאן איז ארעסטירט געווארען, מאיאר פילאמאוויטש און פארוטשניק ווישעקערסקי זענען געבליבען פריי. נעכטען זענען פערהערט געווארען אלע בעשולדיגטע. קיינער פון זיי האט זיך נישט מודה געווען. דער פראצעס איז אפגעלעגט געווארען ביז היינט פריה.

אויפ'ן פראצעס זענען אנוועזענד פערטרעטער פון דער ווארשאווער מיליטער־וועלט, פון צענטראלען געריכטס־וועזען, דאס קריגס־מיניסטעריום האט דעלעגירט אלס עקספערטען דעם מיניסטעריאל־ראט אלפרעד גאבעל און דעם ראט סטאניסלאוו זאמער און די אינזש. מיללאווער און בארקאווסקי.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
צוריקגעקעהרט
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע פארמען אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8 — 2 נארמ. און פון 6 — 9 אווענד

3 ווערטער אויף די ליפען פון אלע לאדזער
POGANIN
NOVARRO
CAPITOL
9025

רעגיסטראציע פון יאהר־גאנג 1910

היינט, דינסטאג דעם 21 אקטאבער דארפען זיך אין דער פאליציאיש־מיליטערישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 12) רעגיסטרירען די געבוירענע אין 1910 יאהר וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן אויף

A B C D E

און פון 12 קאמיסאריאט

A B C D E F G

ביים רעגיסטרירען זיך דארף מען מיטבריינגען א פאס, א מעטריקע אדער אנ'אנדער דאקומענט, א שול־צייגניש. האנדווערקער דארפען אויך צושטעלען א צעך־צייגניש.

פערזאנען, וואס קענען נישט בעוויזען זייער אנגעהעריגקייט צו א פרעמדער מלוכה מוזען זיך אויך רעגיסטרירען.

25.000 רעקורסען אויף הכנסה־שטייער

(א) פון 1 מערץ ביז'ן 15 אקטאבער האט די רעקורסען קאמיסיע ביי דער היגער פינאנץ־קאמער בעקומען 25.300 רעקורסען פון פערשידענע שטייער־צאהלער, וועלכע זענען נישט צופרידען מיט דער הויך פונ'ם הכנסה־שטייער, וואס איז פאר זיי אויסגעמאסטען געווארען.

דורכשניטליך ווערען געמאכט ערלייכטערונגען א 30 פראצ. פון די רעקורסען.

• • •

(ב) די שטייער־אמטען האבען שוין אנגעהויבען פונאנדערשיקען די צאהלונגס־צעטלען אויף הכנסה שטייער פאר 1930 י. די שטייער צאהלער וואס פיהלען זיך בעעוולה'ט מיט דער שטייער־אויסמעסטונג קענען אנגעבען רעקורסען און דער אפעלאציע קאמיסיע ביי דער פינאנץ־קאמער. די אפעלאציע קאמיסיע וועט אנהויבען איהרע זיצונגען אין אנהויב נאוועמבער, יעדער שטייער־צאהלער האט דאס רעכט צו פערלאנגען פון שטייער־אמט, אז ער זאל איהם אנגעבען דעם גרונד פון בעשטימען די הויך פונ'ם שטייער כדי צו קענען מאטיווירען זיין רעקורס.

קאמיסאר ווייער אמטירט שוין

(ב) נאך א קראנקהייט וואס האט געדויערט א וואך צייט האט אייבער־קאמיסאר ווייער נעכטען ווידער איבערגענומען זיין אמט אלס לייטער פון אויספארשונגס־אמט.

אפטייקען

די היינטיגע נאכט דיזשורען

(2) פאוולאווסקי (פיעטרקאווער 307), האמבורג (גלובנא 50), גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4), שיטקעוויטש (קאפערניק 26), קארעמנא (פאבאניסקא 10), פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10).

ייד. ארטיסטען־פארייַן אין פוילען
דירעקטאריאט
פון די פאראייניגטען
בעפוגלם. דיר.: שטאקפעדער
רעזשיסער: א. בעזמאן

לאדז. יוד. קאמער־טעאטער
„ארט" בליעער
אין ווייסען זאל „מאנטייפעל" זאכאדניא 43
קיוסטל. לייטער: משה בראדערזאן.

היינט, דינסטאג — 1 פארשטעלונג 9.15 אין אווענד.

גוט מארגען, קאזע!...
אין 2 טיילען, 12 בילדער.
אנסאמבל לויט'ן א. ב. פריזען: זיסעל־גירל, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן, אסתר ראזען, אלא שליפקאוויטש. מענער: שמואליק גאלדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטעל קאן, יעקב רייגראס, ישראל שומאכער, י. שיפער.

טעקסטען: מ. בראדערזאן, משה נאדיר, י. אבערזשאנעק. מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאן און פאלקס־מאטיוון! דעקאר. און קאסטיומען: י. ברוינער און ו. וואנשרויב. מוזיק־לייטער—ה. רובין, רעזשי—דזשיגאן, שומאכער. בינע־אינספעקטאר—מ. קאן, ליכט־עפעקטען—יעראן.

מארגען, מיטוואך 9.15 אוו. 1 פארשטעלונג

בילעטען זענען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום־טובים א גאנצען טאג.

פטור געווארען פון „גן-איידעם"

(א) פאַראַיאָהרען האָט א היגער סוחר פּ. אַנ'אינהאבער פון א גרעסערען געשעפט אויף פּיעטרקאָווער גאַס זיך אַנגעהויבען שדכנען צו אַ טאָכטער פון אַ היגען אינדוסטריעלער, זיין אָפּעריטע איז אַנגענומען געוואָרען און מ'האָט זיך אַנגעהויבען גרייטען צו דער חתונה; דערווייל האָט דער חתן בעקומען אַ קאָנטאָ טויזענט דאָלאַר, און אַ קורצער צייט דערויף איז אויפגעפאַלען געוואָרען, אַז פּ.'ס געשעפט איז געשלאָסען עטליכע טעג נאָכאַנאַנד. מ'האָט זיך אַנגעהויבען נאָכפרעגען און זיך דערוואוסט, אַז פּ. האָט ליקווידירט זיין געשעפט און איז אַרויסגעפאָהרען מיטנעמענדיג מיט זיך די חובות פון די קרעדיטאָרען, דעם טייל נדן, וואָס ער האָט דערהאַלטען און... זיין געוועזענע אַנגעשטעלטע פון געשעפט.

דער צוקונפטיגער שווער איז מוחל דעם גישט צושטאַנד-געוואָרענעם איידעם די טויזענד דאָלאַר. און איז נאָך איבערבא, צופרידען, וואָס דאָס „מאַר-לעיר" האָט פאַסירט פאַר דער חתונה, און וואָס דער קאַנדידאַט אויפ'ן איידעם האָט איהם געקאָסט אַזוי בילינ.

פּ. איז פערשוואונדען און מ'ווייסט נישט וואו ער געפינט זיך.

קאליקע מעדעל בעגעהט זעלבסטמאָרד
ווייל זי קען נישט פאָהרען צו איהרע עלטערן אין אַמעריקאַ

(2) אויף פילסודסקי גאַס האָבען פערביינער נעכטען געפינען אַ יונג מיידעל, אַ קאַליקע אין גרויסע קרעמפען. די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָס מיידעל האָט זיך פערסמט מיט יאָדינע. נאָכ'ן ערטיילען איהר די ערשטע הילף, האָט די פּאָגאָטאָוויע זי אָפּגעפיהרט אין אַ שווערען צושטאַנד אין שפּיטאָל. די פּאָליציי־אישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די זעלבסטמערדערין הייסט טויבע בושעשאַיסקאַ. זי איז אַלט 16 יאָהר. איהרע עלטערן געפינען זיך אין אַמעריקאַ זייט עטליכע יאָהר, איצט האָט זי בעקומען די פּאַפּירען אויף צו פאָהרען צו די עלטערן. אַלס קאַליקע האָט זי אָבער נישט געקענט פאָהרען און פון בענקשאַפט נאָך די עלטערן זיך גענומען דאָס לעבען.

שׂרפות

(א) אויף זגערזשער 156 איז אויסגעבראָכען אַ שׂרפה אין די שאַפעס וואו ס'זענען געווען אַפּגעלעגט שטרוי, עפּעל א. אַנר. אין אַ גאַראַנש, אין וועלכען ס'האָט זיך געפינען אַנ'אויטא. די אַנגעקומענע פייערלעשער האָבען די שׂרפה לאָקאַליזירט אָבער דעם אויטא איז נישט געלונגען אָפּצוראַטעווען. דער היזק בעטרעפט 12 טויזענד זל.

(א) אויף שלאָנסקאַ 26 איז אין דער וואוי־נונג אויפ'ן צווייטען שטאָק אויסגעבראָכען אַ שׂרפה. די שׂרפה איז ענטשטאַנען פון א פונק, וואָס איז אַרויסגעפאַלען פון אויווען.

„גלאַס אביוואַטעלסקי"

ס'איז ערשינען דער אָקטאָבער נומער פון „גלאַס אביוואַטעלסקי" אָרגאַן פון די הויזבעזיצער אין לאָדז.

גרויסער פאָרטראַג פון וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי

היינטיגען דאָנערשטאָג וועט דער פיהרער פון די רעוויזיאָניסטען און שעפער פון יודישען לעגיאָן דער גרויסער ציוניסטישער עסקן וולאַדימיר זשאָבאָטינסקי האַלטען אין פילהאַרמאָניע אַ זעהר אינ־טערעסאנטען רעפעראט אויף ד.ט.: „ענגלאנד, אראַבער און יודען".

דער פאָרטראַג פון זשאַבאָטינסקי האָט אַרויס גערופען אַ גרויסען אינטערעס צווישען די ציוניסטישע און נישט-ציוניסטישע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

היינט און פאלגענדע טעג!
צום ערשטען מאָל אין לאָדז!
די פּרעכטיגסטע קרעאַציע פון טראַגיש פערשטאָרבענעם מייסטער פון דער מאַסקע
LON CHANEY
אין קלאַנג-מייסטער-ווערק א.נ.
גאָט'ס בייטש
לעבענס-דראַמע אויפ'ן גרונד פון קאַמף פון דער פּאָליציי מיט פערברעכער „אונטערוועלט-מענשען" פון די גרויסע שטעדט טשיקאַגאָ און ניו-יאָרק
אין די הויפּט-ראָלען:
Anita Page i Mage Busch.
אויסער'ן פּראָגראַם: פּרעכטיגע קלאַנג-קאָמעדיע „Wszystko na opak" מיט די בעסטע אַמעריקאַנער Laury i Hardy
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאָכמיטאַג. שבת, זונטאַג און יום-טוב 14 אַ זייגער בייטאָג.

צוזאַמענשטויס פון 2 אויטאָבוסען
הינטער טורעק
###ביידע אויטאָבוסען צושמעטערט, 4 פערזאָן פערוואונדעט

(2) נעכטען איז הינטער טורעק אויפ'ן שאָסיי פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס פון צוויי אויטאָבוסען דערביי זענען 4 מענשען פערוואונדעט געוואָרען.

פינף קילאָמעטער הינטער טורעק האָט דער שאָפער פונ'ם אויטאָבוס וואָס איז געגאַנגען פון קאָנין קיין לאָדז בעמערקט, אַז אין דער ריכטונג קאַליש-טורעק געהט אַנ'אויטאָבוס. אינ'ם אויטאָבוס איז קאַליע געוואָרען דער מאָטאָר און דער שאָפער נישט זעהענדיג דעם שיין פון די רעפלעקטאָרען האָט גערעכענט אַז דער אויטאָבוס איז שוין אַוועק־געפאָהרען. נישט בעמערקענדיג דעם קאַליע געוואָרענעם אויטאָבוס איז ער אויף איהם אַנגעפאָהרען מיט'ן גאַנצען אימפעט. ביידע אויטאָבוסען זענען צו־שמעטערט געוואָרען און ס'זענען פערוואונדעט גע־וואָרען די טורקער איינוואוינער אנטאָני קוקולסקי, סטאַניסלאַוו דעשער און באַלעסלאַוו גאַוורזאָנסקי וועלכע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין טורקער שפּיטאָל און דער פערטרעטער פון קאָנינער סטאַ־ראָסטאַ ווילטשינסקי.

פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „התאחדות"

שבת אָוונט איז אין איינעם לאָקאַל פאָר־געקומען די אַלגעמיינע יעהרליכע פערזאַמלונג פון „התאחדות" אין לאָדז, דעם יעהרליכען בעריכט גיט אָפּ דער סעקרעטאַר ה' גרשון ליכטענשטיין, דער „התאחדות" אין לאָדז האָט מיטגעווירקט ביי אַלע פּאָליטישע ציוניסטישע אַרבייטען און אונזער שטאָט. ס'איז צוגעקומען אַ גרויסע צאָהל מיט־גלידער. ס'איז אַנגעפיהרט אַ פאָלקס-אוניווערזיטעט אין וועלכע ס'זענען געהאַלטען געוואָרען אין דעם ווינטער 44 רעפעראַטען דורך 35 רעפערענטען די רעפעראַטען האָבען בעזוכט ביז 5 טויזענד צו־העהרער.

די ביבליאָטעק ציילט 6 טויזענד ביכער, אויך די העבּרעאישע קורסען „התחיה" האָבען זיך גוט ענטוויקעלט, בעזונדער שטעלט זיך דער רעדנער אָפּ אויף דער אַרבייט אין דער „ליגא פאַר'ן אַר־בייטענדען א"י", קאָנגרעס-אַקציע, אַרבייט פאַר די ציוניסטישע פאָנדען, אַרבייט אין דער פּראָפּעסיאָ־נעלער בעוועגונג, א. אַז. וו. אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די ה"ה: ראָסין ניינאָלדבערג, שטאַם בערג, שאַליט, ד"ר שוויג, בומגאַלה, און אַנדערע ס'ווערען אָנגענומען אַ רייהע רעזאָלוציעס און וואַהלען פאַר דער נייער פערוואַלטונג.

אין דער נייער פערוואַלטונג זענען געוועהלט, די ה"ה: פּראָפ. י. בראַזערמאַן, ז. בומגאַלה, י. כלאַרנעוויטש, ג. ליכטענשטיין, ז. ווינער, מ. ראָ־סין, י. קאָרן, י. שאַליט, סט. שרעטער, אין דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: ד"ר ש. י. שוויג, ד"ר גר־בינסקי, ק. סוראַלסקי, י. ציטרינאָווסקי, ה. סאָל־ניק, און פאַרטיי-געריכט: ד"ר עלענבערג, ל. גרינ־פעלד, ד"ר טאַרטאַקאָווער, ד"ר מ. פּרייליך.

3 אַ זייגער אין דער נאַכט האָט זיך די פער־זאַמלונג געענדיגט.

יודיש טעאַטער
אין פילהאַרמאָניע

היינט ווערט ווידער געשפּילט „די אַמעריקאַנער חתונה".

פּרעמיערע אין רעווי-טעאַטער
„דאַבּרי וויעטשור"

דער רעווי-טעאַטער „דאַבּרי וויעטשור" טרעט אַרויס היינט מיט אַ נייער פּרעמיערע אין דער איי־גענער געביידע אויף דער קאָפּערניק גאַס 16.

די ערשטע רעווי טראָגט דעם נאָמען „נור פאַר ערוואַקסענע". עס נעהמט אַנטייל דער גאַנ־צער אַנסאַמבל. ווי אויך ניי-אַנגאַזשירטע אַר־טיסטען.

„אררט"

היינט 9.15 ווערט ווידער געשפּילט דאָס פּראָגראַם „גוט מאָרגען קאָזע!".

Dr. med.
J. NADEL
ספּעציאַליסט פאַר אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען
פּאָמאָרסקאַ 7, טעל. 127-84
נעמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
A. Uryson
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעצ. מאָגען, דאַרם און לעבער-קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20 טעל. 215-85
(11-טער ליסטאָפּאַד)
אויפנאַהמ-שטונדען פון 3–5 נאָכמיטאָג

בריף אין רעדאַקציע

מיר יודישע אַרעסטירטע פון קאָפּערניקאַ 29 דאַנקען דעם ראַטמאַן ר' יחיאל יצחק בערמאַן ווי אויך דעם שעורי ערב לאָדז סאָלנאַ 7 פאַר בעזאָר־גען בעל תפילות ווי אויך מיט כשר עסען ר"ה יו"כ און גאַנץ סוכות גלייכצייטיג דריקען מיר אויס דעם בעסטען דאַנק די אויפזעהער הערש וואַלף פּייטלאָוויטש און דוד ליבערמאַן פאַר די פּינקטליכע בעזאָרגונג.

מיט אַכטונג
אַ גרופּע יודישע אַרעסטירטע
פון קאָפּערניקאַ 29

לאָדז, דעם 19 אָקטאָבער 1930.

ראַדיאָ-פּראָגראַם
זונטאַג דעם 20 אָקטאָבער

11.58 צייט-סיגנאַל פון וואַרשאַ און הייגנאַל פון מאַריאַצקען טורעם אין קראָקא, 12.05 מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטען, 13.15 טאָג פּראָגראַם, קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר, 15.35 לופטפּליהעריי־מינוט, 15.50 פאָרלעזונג וועגען געזונדהייט איי די שולען, 16.15 גראַמאָפאָן פּליטען, 17.15 פאָרלעזונג, 1745 פּאָפּולערער סימפאָנישער קאָנצערט, 18.45 פערשידענעס, 19.10 קאָמוניקאַט פון דער האַנדעלס־קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען, 19.25 גראַמאָפאָן פּליטען, 19.35 ראַדיאָ זשורנאַל, 19.50 אָפּערע „באָריס גאָדונאָוו פון מוסאָרגסקי אין גרויסען טעאַ־טער אין וואַרשאַ נאָכדעם קאָמוניקאַטען און טע־טראַנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאַציעס.

וואָס קומט פאָר ביי'ם אונגאַרישען יודענטום?

דאָס אונגאַרישע יודענטום מאַכט אַדורך, אין די לעצטע חדשים אַ שטילע רעוואָלוציע. טיפע באַ־ציאָנאַלע און פּסיכאָלאָגישע דערשיטערונגען בלייַ־בען, צוליב אַלגעמיינע פּאָליטישע סיבות, און מחמת קאָנטע אומשטענדע אין לאַנד, אַנ'אַבסאָלוטער סוד נישט בלויז לגבי דעם אויסלענדישען יודענטום, נאָר אַפילו געגענאיבער ברייטע שיכטען פון אונ־גאַרישען יודענטום גופא.

פון פערשידענע זייטען ווערט אויפגעוואָרפען די פּראַגע, וואָס האָט פּלוצלינג אַרויסגערופען דעם בעשלוס פון די רעפּרעזענטאַטיווע יודישע פיהרער צו פּראָקלאַמירען אָפיציעל שלום און אחדות מיט'ן כלל ישׂראל מיט אַ בעזונדערער בעטאָנונג, אַז ערשט איצט, נאָך 16 יאָהר אָפּגעריסענקייט, ווערען ווידער אויפגענומען די „דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען" פון אונגאַרישען יודענטום מיט די גרויסע יודישע אָרגאַניזאַציעס פון אויסלאַנד, אין אונגאַרין אַליין דערקלערט מען דעם דאָזיגען בעשלוס אַלס גרויזאַמע קאָנסעקווענץ פון אומגעהויערען עקאָנאָמישען און סאָציאַלען חורבן אין אונגאַרישען יודענטום. יאָ אָדער נישט ווילענדיג, האָבען אויך די איבער־פּאַטריאָטען געמוזט אַדורכקעמפען זיך צו דער איי־בערצייגונג, אַז אָן ברידערליכער הילף פון יודישען אויסלאַנד, מוז די יודישע בעפעלקערונג אין אונ־גאַרן עקאָנאָמיש צוגרונט געהן. כדי כאָטש אַביסעל אויפצוהאַלטען די ווירטשאַפטליכע קאַטאַסטראָפע פון יודישען מיטעל-קלאַס, האָט מען זיך געמוזט ווענדען ספּעציעל צום „דזשאָינט" און צו דער „אי־קא", וועגען דרינגענדער הילף דורך קרעדיטען פאַר'ן יודישען מיטעל-שטאַנד און דורך סובווענציעס פאַר די עפענטליכע יודישע אינסטיטוציעס, וועלכע די פּערפּרימטע יודישע בעפעלקערונג קען נישט מעהר אויסהאַלטען מיט איי[illegible] מיטלען. ווען די יודישע פיהרער וואָלטען דאָס נישט געוועזען געטון, וואָלטען זיי געוועזען פערלוירען יעדען צוטרוי ביי דער יודישער בעפעלקערונג. און אַזוי ווי די יודישע אָרגאַניזאַציעס פון פּאַריז, לאָנדאָן, ניו-יאָרק און בערלין, האָבען לויט'ן מעהר דעמאָקראַטישען כאַ־ראַקטער פון דער יודישער געזעלשאַפטליכקייט אין אָט די לענדער, נישט געקאָנט שליסען קאָנטראַקטען און שאַפען הילף צוליב דעם וואונש פון יחידים, האָט מען אין אונגאַרן געמוזט שאַפען צו דעם צוועק אַנ'אַלגעמיינע רעפּרעזענטאַנץ פון יודישע גרופּי־רונגען אויף אַ פאָלקסטימליכערען באַזיס. אַזוי איז געגרינדעט געוואָרען די „אונגאַריש-יודישע אוניאָן", בעיקר אַלס פערהאַנדלונגס-פּאַרטנער מיט די יו־דישע אָרגאַניזאַציעס אין אויסלאַנד.

פאַר די נויטליידענדיגע יודישע מאַסען אין אונ־גאַרן איז מיט דער לאָזונג „אחדות ישׂראל" און „יודישע ברודער-הילף פון אויסלאַנד" געשאַפען געוואָרען אַ שטיקעל נחמה און האָפענונג אויף אַ בעס־סערונג פון דער פערצווייפעלטער עקאָנאָמישער און סאָציאַלער לאַגע. די אָפּמאַכונגען מיט דער „פאָנ־דיישאָן" (דזשאָינט-איק"א) וועלען פּאַקטיש זעהר גיך אויסגעפיהרט ווערען. שוין אין איצטיגען האַרבסט וועלען די קרעדיט- און הילפס-אַרבייטען פון בערלין זיך אַנהויבען אין אונגאַרן, כדי שריט־ווייז אויסגעבויט צו ווערען צו אַ ברייטערען עקאָ־נאָמישען הילפס-סיסטעם לטובת דעם אונגאַרישען יודענטום. די אונגאַרישע ר[illegible]גירונג איז, פערשטעהט זיך, צופרידען פון דער אַקציע, וועלכע ברענגט אַריין אין לאַנד יודיש געלד פון אויסלאַנד. ביי דעם איצטיגען אַלגעמיינעם ווירטשאַפטס-קריזיס אין לאַנד און ביי די שוואַכע אויסזיכטען צו בעקומען אַזוי גיך די גרויסע אויסלענדישע הלוואה פאַר אונגאַרן, מוז די אונגאַרישע רעגירונג בעטראַכטען די דאָזיגע יודישע הילפס-אַקציע פאַר א פּאַטריאָ־טישער טאַט אויך פון ריין אונגאַרישען שטאַנדפּונקט אַלע אַנדערע ווערסיעס און קאָמבינאַציעס פון חשד, אַז די גאַנצע כלל-ישׂראל-אַקציע פון די יודישע פיהרער אין אונגאַרן איז נאָר א מאַסקע, כדי צו בעקומען לייכטער די שטיצע פון יודישען אויס־לאַנד, פאַר דער אונגאַרישער מלוכה-הלוואה — זענען שוין נאָביסעל אַ צו שטאַרקע גוזמא, אַפילו לגבי אונזערע איבערפּאַטריאָטען. אויך פּויל סאַנ־דאָר און יוזעף וועשי האָבען אין די לעצטע יאָהרען פיל יודישקייט צוגעלערנט.

אַ פיל גרעסערע איבעראַשונג איז די דערווייל אויך געהיימע, אָבער זעהר אָנגעשטרענגטע בע־מיהונג פון ערנסטע יודישע קרייזען צו שאַפען אַנ' אייגענע יודיש-פּאָליטישע פּאַרטיי אין אונגאַרן. דאָס וואָלט געהייסען, אַז די יודישע פּאָליטיקער אין דאָזיגען לאַנד ווילען זיך צוריקציהען פון די אַל־געמיינע פּאָליטישע פּאַרטייען און אָנפיהרען א סע־פּאַראַטע יודישע פּאָליטיק אין אַלע געזעצגעבערישע און אַדמיניסטראַטיווע קערפּערשאַפטען פון לאַנד. דער גאַנצער ענין ווערט דערווייל געפיהרט בסודי־סודות און ס'איז דעריבער נאָך נישט מעגליך צו דערוויסען זיך נעהנטערע פּרטים, וועלכע יודישע כוחות עס פערנעמען זיך מיט דער דורכפיהרונג פון דער דאָזיגער „רעוואָלוציאָנערער" פּאָליטישער אידעע און ווי ווייט די צילען פון דער דאָזיגער נייער גרופּירונג זענען אַנגעצייכענט. עס הייסט אפילו, אַז אין בודאַפּעשט אַליין איז די נייע יודישע פּאַרטיי שוין פיקס און פערטיג און די גאַנצע פּלוצימדיגע נייע אָריענטאַציע זאָל האָבען די צוז־שטימונג און די שטיצע פון אַלע פיהרענדיגע יודישע פּערזענליכקייטען. און אָט די יודיש-פּאָליטישע אָר־גאַניזאַציע זאָל טאַקע אויסגעבויט ווערען אויך אין די אונגאַרישע פּראָווינץ-שטעט און ווערען אַנ'אייגענע פּאָליטישע רעפּרעזענטאַנץ פון גאַנצען אונגאַרישען יודענטום.

ווי ווייניג ס'לייגט זיך דערווייל אויפ'ן שכל־הישר, אַז ס'איז מעגליך אונטער אַזעלכע מיסטע־ריעזע אומשטאַנדען צו שאַפען אַ דעמאָקראַטישע יו־דישע אָרגאַניזאַציע דורך אַ סוד צווישען עטליכע מענשען אָדער גרופּעס, וואָס די עפענטליכקייט קען נישט זייער נאָמען און זייער כאַראַקטער, — איז אָבער דער פאַקט פאַר זיך אַליין שוין כאַראַקטע־ריסטיש, ווען עס האָט ביים אונגאַרישען יודענטום געקאָנט אַרויפקומען נאָר אַזאַ געדאַנק, דאָס בע־ווייזט, אַז דער יונגערער בעפרייאונגס-פּראָצעס פון האָפנונגסלאָזער אַסימילאַציע צוריק צום יודישען בעוואוסטזיין מאַכט שטאַרקען פּראָגרעס אויך ביי דער יודישער בעפעלקערונג פון אונגאַרן. עס איז געוויס נישט קיין פּראַגע פון מאָרגען אָדער איבער־מאָרגען; ס'וועט אָן ספק נאָך געדויערן לאַנגע צייט נעמען, ביז אָט די טיפע דערשיטערונג אין אונגאַ־רישען יודענטום וועט זיך אויסדריקען אין וועלכער נישט איז קלאָרער פאָרם אויך אין דער פּראַקטישער פּאָליטיק. אָבער דער פּראָצעס מאַכט ק[illegible]ליכע פאָרשריטען און ער ווערט כסדר ווייטער געשטויסען דורך דער אַלגעמיינער שווערער לאַגע פון אונגאַ־רישען יודענטום.

א. ווינ.

זאַל פילהאַרמאָניע
דינסטאַג, דעם 28-טען אָקטאָבער 1930, 8.30 אין אָוונט וועט
וולאַדימיר
זשאַבאָטינסקי
האַלטען דעם 2-טען רעפעראַט אויף דאָס טעמאַ:
„מיט וואָס האָבען מיר זיך פערזינדיגט און וואָס איז דער אויסגאַנג"
בילעטען קען מען בעקומען טעגליך אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע פון 10.30 פריה ביז 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג ווי אויך פון 4 אַ זייגער נ"מ ביז 7 אַ זייגער אָוונד.

טעאטער, קינא און מוזיק

אנהויב פון ווינטער-סעזאן אין „ארט"

ערשטער פראגראם „גוט מארגען קאזע"

דער נייער „ארט" האט זיך ווידער איינגעארדענט אין זיין אלטער היים, אויף זאכארנא 43. „ארט" האט שוין א טראדיציע אין לאנד פון א קליינקונסט־טעאטער און האט שוין מיט זיין עקזיסטענץ גופא, מיט דער באציהונג צו זיך, מצד דעם גרויסען עולם טעאטער־באזוכער, דערוויזען, אז ער איז בארעכטיגט צו זיין עקזיסטענץ ביי אונז.

דעם היינטיגען סעזאן האט די ליטערארישע און נעכסטליכע פיהרונג פון „ארט" איבערגענומען די דירעקטאריאט ביים יודישען ארטיסטען־פעראיין אין פערגאנגענעם מאנטאג דעם 13 ה. ח. איז פארגעקומען די פייערליכע פרעמיערע פונ'ם „ארט"־סעזאן.

דער ארטיסטישער צוזאמענשטעל איז מיט קליינע ענדערונגען געבליבען דערזעלבער. ס'פעהלט פון די אלטע פלאווער און ס'זענען צוגעקומען: אלס רעקאראטאר אנשטאט די פריהערדיגע דינה מאטוס און ש. בלום, וועלכע זענען נישטא אין לאנד איז איינגעלאדען געווארען דער רוטיניערטער קינסטלער מיט א נאמען און גרויסער פיהרונג — קענטניש — יצחק ברוינער, און ווינטרויב און אלס מוזיק־לייטער — דער יונגער קאמפאזיטאר ה. ווד פין. קינסטלעריש־לייטער איז ווייטער געבליבען ריכטער משה בראדערזאן, וועלכער האט אויסגעטראגען און אויסגעוויינט דעם „ארט" און האט אויך איהם אוועקגעלעגט זיין חותם.

די ארטיסטען פון „ארט" האבען פאר דער צייט געמאכט בערייטערע פארשריט.

דאס פראגראם בעשטעהט פון צעהן נומערען מיט א פראלאג. אגב ווי געוועהנליך זענען די מיינסטע אנגעשריבען פון ריכטער בראדערזאן.

משה נאדירס „געטליכע קאמעדיע" איז שעהן אויסגעשטאלטעט און ווערט פיין געשפילט דורך נאלרשטיין, ריינגלאס, דושינאן און שומאכער. מיר האלטען אבער, אז די רעזשי האט די קאמעדיע און דער צווייטער העלפט נישט גענוג בעארבייט און זי געמאכט ערטערווייז צו באנאל. מיט א שטארקען איינדרוק גערט אראפ דער סקעטש „צירל־מירל־סיס טערס" (שיינע מרים און שליפקאוויטש) מוזיק אברהם ביינגעלמאן.

פרעסטיג, רייך און פארביג איז „דעם רבינ'ס ניגון" פון משה בראדערזאן. די דעקאראציעס זענען אויסגעהאלטען און פערענגט. און די חסידים (ריינגלאס, נאלרשטיין, שומאכער און שליפקאוויטש) זענען בילדלעך און חסידיש. א קליינער דיסאנאנס, וואס דארף אויסגעבעסערט ווערען איז די דעקאראציעס און דער ש״ס, וואס עפענט זיך — ווען — פון איהם קריכט ארויס דער יונגער חסיד — פון רעכטס אויף לינקס ווי א גויש בוך און נישט פון לינקס אויף רעכטס ווי א יודיש ספר. דער נומער איז אלס גאנצעס פאלקסטימליך, געשמאק און ווערט זעהר ווארים אויפגענומען.

גרויס ערפאלג האט ווי געוועהנליך דושינאן אין מאנאלאג „יאקעש פייוויש וויל הערען א מאכעל", און סינעמט שטארק אויס ביים עולם. „נאוואט" פון משה בראדערזאן א סאלאן־נומער, וואס ווערט מיט גרויס געשמאק אויסגעפיהרט דורך שומאכער, ראזען, שיינע מרים און שליפקאוויטש און „הינטערן גלח'ס פאר" מוזיק א. ביינגעלמאן. „פורפור־וואלס" פון משה בראדערזאן אויסגעפיהרט פון שיינע מרים א שטארקער נומער, לויט דער טעמע ענליך צו „ושאקין" פון זעלבען מחבר. אין די דעקאראציעס לאזט זיך דער מאלער אביסעל בעאיינפלוסען פון נאציאנאליסטישע שטימונגען. ער ברענגט למשל, אלס צמבלעם פון קרינס־העצע א רייטליך פיקעלהויב, וואס קרוינט די קאשמארען און די הארמאטע. איינענטליך זענען די שווארצע העמדלעך פון מוסאלינים פאשיסטען און די פראנצויזישע האריקאלען און אפילו די פער־שירענע פאל באנקראט און נאך און נאך נישט וויי־ניגער מיליטאריסטיש ווי דייטשלאנד אלס גאנ־צעס. דא האט יצחק ברוינער נישט געדארפט רעמאנסטרירען זיינע מלוכה־פאליטישע סימפאטיעס.

די קרוין פונ'ם גאנצען פראגראם איז אהן א ספק די „ווילנעריאדע", ווי זי רופט זיך אין פראג־ראם — „געבראטענע ליטוואקעס, ארעמערער, ראזא־ה'דינער „גולם" געהט על „הרוש השם", ביי־נאכט אויפ'ן גרינעם מארק" און דער „יודען־שטאט־"„אסטראפאליע" (פיטעסען־נעמען אינם רעפערטו־אר פון די ווילנער). פאנטאזיע פון מ. בראדערזאן. דעקאראציעס פון ח. ווינטרויב.

בראדערזאן האט שוין איינגעשריבען א'ענליכע פאראדיע „דריי ריבוקים" (ווילנער הבימה און פוי־לישען טעאטער) יענע איז געווען אנגעשריבען אין א גוטמוטיגען טאן, די „ווילנעריאדע" איז שוין אבגעש־ריבען מיט — סאטירע און די פאראדיע פערוואנ־דעלט זיך טיילווייז אין שארזש. און דערפון אביסעל ליידט די אויפפיהרונג. די פאראדיע איז אהן א צווייפעל א ווערטפולער נומער און געהערט צו דער קאטעגאריע, וואס קען פערבלייבען אין שטענדיגען רעפערטואר.

אין דער אויפפיהרונג טיילען זיך אויס ריינגלאס און לאלא זילבערמאן, וועלכע גיבען פולבלוטיגע קאפ־עס פון די פאראדירטע קאמען און ארלעסיא.

בכלל איז דאס ערשטע פראגראם פון סעזאן (דאס 19־טע פון „ארט") פערשידענארטיג צוזאמענגעשטעלט, בעזיצט עטליכע פערלדיגע נומערען און ווערט אויפגענומען זעהר ווארים. א שאד וואס דער בעזוכער האט נישט די טעקסטען. ס'וואלט גע־ווען געוואונשען, אז די דירעקציע זאל אויך א ווער־כען ס'איז אופן מאכען די טעקסטען דערגרייכבא־פאר'ן בעזוכער, צי דורך פערעפענטליכען זיי אין דער טאג־פרעסע צי אין א ספעציעלע אויסגאבע, אבער ביילאגע צום פראגראם א. א. וו.

י. ש—ן.

וועכענטליכע אפטיילונג

ווילנער טרופע פאהרט קיין טשעכאסלאוואקיי

די ווילנער טרופע פערבלייבט אין ווארשא איינשליסליך ביז זונטאג דעם 26־טען. דעם 27־טען פאהרט די טרופע אפ קיין ווילנע אויף 10 פאר־שטעלונגען. דעם 15 ליסטאפאד וועט שוין די ווילנער טרופע אויפטרעטען אין פראג, און איינעם פון די שטאטישע טעאטערען.

לאנדאנער יודיש טעאטער

אין לאנדאנער פאוויליאן טעאטער שפילט איצט א נייע קאמפאני אונטער דער לייטונג פון מאראב פעני וואקסמאן.

דאס פערסאנאל בעשטעהט פון ה' און מאראם שטראמער נאריא קארעני, נ. פלאווינא, ע. ראד־בינאוויטש, הנה גראסבערג, י. פעלדבוים, ח. הער־ליש. ה"ה: א. ראזענטאל, מ. הילסבערג, י. פעלד־בוים, ש. פאכטעל, מ. קלאס, פ. וואישאזסקי, רזש. און ה. פיינבערג און יוסף שערמאן

דירעקטאריאט פון די פעראיינס-טעאטערן
(ביים יודישען ארטיסטען-פעראיין אין פוילען)

(קאמוניקאט)

אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון דער צענטראל־טונג פון יודישען ארטיסטען־פעראיין אין פוילען האט דער דירעקטאריאט שוין אין אנהויב פון זיין טעטיגקייט ארענדירט אויפ'ן קומענדיגען סעזאן כאל־גענדיגע טעאטערס אין פוילען: טעאטער קאמינסקי אין ווארשע, זאל פילהארמאניע און זאל „מאנטיי־פעל" אין לאדז, פאלקס־טעאטער אין ווילנע, טעא־טער „פאלאס" אין ביאליסטאק, שטאדט־טעאטער אין גראדנע, גימפעל־טעאטער אין לעמבערג, טעא־טער „ראזמאטאשטשי" אין קאליש און טעאטער „ראזמאטאשטשי" אין ראדאם.

איבער הונדערט אקטארען מיטגלידער פון פע־איין זענען דורכ'ן דירעקטאריאט אנגאזשירט און ארגאניזירט געווארען אין פאלגענדיגע טרופעס: ווילנער טרופע גאסטראלען אין ווארשאוער טעאטער „קאמינסקי" גאסטשפילען פון דראמאטישען אנ־סאמבל מיט ליד א פאטאצקא אין טעאטער „ראז־מאטאשטשי" קאליש, גאסטשפילען פון דראמאטי־שען אנסאמבל מיט רוזאלי זאסלאווסקי. אין טעא־טער „פאלאס" ביאליסטאק און אין שטאדט־טעאטער גראדנע, גאסטשפילען פאר'ן אנהויב פון סעזאן זאל אין טעאטער „קאמינסקי" ווארשע, מיט אננא יאקובאוויטש — טעאטער „ראזמאטאשטשי" ראדאם. שטענדיגע דראמען און אפערעטען־טעאטער מיט רעגינא צוקער אין פאלקס־טעאטער ווילנע, שטענדיגער דראמען און אפערעטען־טעאטער מיט מינא אקסעלראד אין טעאטער „גימפעל" לעמבערג, קאמעראל און מיניאטור־טעאטער „ארט" און זאל „מאנטייפעל" לאדז.

דער דירעקטאריאט בעמיהט זיך צו בעקומען אין זיין בעזיץ נאך א טעאטער, כדי צו אנגאזשירען און ארגאניזירען נאך איין טרופע פאר דער גאר קליינער צאהל מיטגלידער אקטארען, וועלכע זע־נען פערבליבען נישט בעשעפטיגט.

דירעקטאריאט פון די בע איינשטעטער אטערען ביים יודישען ארטיסטען פעראיין אין פוילען.

באנקעט פון זאסלאווסקים טרופע אין ביאליסטאק

ארטיסטען פירען, ווען זיי מוזען, צו עסען אהיינער־ברויט נאך חצות. דעם פערגאנגענעם דאנ־נערשטאג איז דער אווענד־ברויט אין מאנרעל־בוים רעסטאראן און ביאליסטאק פערוואנדעלט געווארען אין א באנקעט.

אין גרויסען זאל, אין צענטער, איז געווען סער־וירט א לאנגער טיש, ארום וועלכען עס איז געזעסען די גאנצע טרופע מיט ר. זאסלאווסקי און פ. ווינטער בראש צוזאמען מיט פארשטעהער פון דער פרעסע, רעד. פ. קאפלאן, מיט דער פרוי און רעד. י. נ. שטיינסאפיר.

ס'איז אויך געווען דער ארקעסטער בראש מיט'ן דיריגענט שקאליקאוו און די דירעקציע פון „פא־לאס"־טעאטער.

אין די טאסטען איז דערמאנט געווארען אז גראד היינט איז געווארען 18 יאהר זינט דער חתונה פון רוזאלי און בערטא זאסלאווסקי. דער צוועק פונ'ם באנקעט איז אויך געווען דערנענטערונג מיט דער פרעסע.

עס האבען גערעדט ה' שריפטזעצער, ה. זאס־לאווסקי, פ. קאפלאן, פאטאשינסקי, י. נ. שטיינסא־פיר, סטאון, רייכענבערג, שקאלניקאוו און אנד.

די רעדעס האבען זיך גערעדט אלץ ארום דער לאנגע פונ'ם בעסערען יודישען טעאטער, ארום דעם קאמף מיט'ן שונד. ה' זאסלאווסקי האט צוגע־געוויזען, אז מיר פערמאגען שוין א צאהל אין דער וועלט ביי א 17 יודישע קונסט־טרופעס, אזוי אז דער קאמף נעגען דעם שונד־טעאטער הייסט שוין נישט קאמף נעגען יודישען טעאטער בכלל...

מצד דער פרעסע איז אויסגעדריקט געווארען דער וואונטש אין די האפנונג, אז זאסלאווסקים טרופע, וועלכע געהערט צום בעסערען מין, זאל פערבלייבען אין ביאליסטאק א לענגערע צייט.

צווישען די טאסטען האט מאנדעלבוים'ס טריא געוויילט די פערזאמעלטע מיט שעהנע קאנצערטען פון יודישער מוזיק.

דער באנקעט האט זיך פערצויגען ביז פיער פארטאג.

ווי אזוי די „הבימה" האט אפגענארט לידע

(א טעאטער־קוריאז)

נאכדעם ווי די פארשטעלונגען אויפ'ן ציוניס־טישען קאנגרעס האבען מאטעריעל געהאט א גרויסען דורכפאל, און צמח, וואס האט זיך ארומגע־טראגען מיט דער אידעע, צו שאפען א העברעאי־שען טעאטער אין ארץ־ישראל, האט פון די דע־מאלסדיגע אנפיהרערס פון קאנגרעס געקריגען אנ־אנצוהערעניש, אז ס'איז נאך צו פריה צו פער־ווירקליכען אזא זאך אין ארץ־ישראל, אז דערווייל איז עס נישט מעהר ווי א פאנטאזיע, האבען מיר, די ארטיסטען, געקלערט, אז דער גאנצער פלאן איז אדורכגעפאלען, און ער, צמח, וועט זיך שוין געוויס אפזאגען פון דער אידעע.

ס'האט אבער נישט געדויערט לאנג, ווי צמח האט זיך ווידער א נעהם געטון, מיט נאך א שטאר־קערען חשק צום ארגאניזירען א טורנע איבער פערשידענע שטעט.

נאך א סך שוועריגקייטען זענען מיר ארויס־געפאהרען געבען די ערשטע פארשטעלונג אין ווארשא, באר צמח. האט ,צום בעדויערען, נישט גע־קענט ביישטיין אויף דער שמחה פון זיין קינד, ווייל ער איז אין לעצטען טאג פאר דער פארשטעלונג ערנסט קראנק געווארען. זענען מיר שוין אהן איהם געפאהרען אויך פון ווארשא קיין ווילנע, מינסק און באברויסק, וואו די אלע פארשטעלונגען זענען געווען פריהער צוגעגרייט.

קומענדיג קיין לידע איז די ארטיסטין עסטרין (די פרוי פון בעוואוסטען ארטיסט בן־עמי אין אמע־ריקא), וועלכע האט געשפילט די הויפט־ראל, לאה, אין „אייביגען וואנדערער", פלוצלונג קראנק געווא־רען און האט געמוזט אוועקפאהרען א היים און דא איז גראד דער לעצטער טאג פאר דער פאר־שטעלונג, אלע בילעטען זענען אויספערקויפט. די ארגאניזאטארען פונ'ם אווענד זענען מלא שמחה, וואס זיי האבען לסוף דערלעבט צו הערען א העב־רעאיש ווארט פון דער ביהנע. נאר מיר, די אר־טיסטען, זענען טרויעריג.

וואס טוט מען? איז אונזער רעזשיסאר בער־טאנאוו געפאלען אויף א שכל (פארט אן־אלטער פראקטיקאנט) און א זאג געטון הויך צו איינעם פון אונזערע ארטיסטען מאשקאווסקי.

— איהר שפילט היינט די ראלע פון לאה!—

אין דער ערשטער מינוט האבען מיר זיך אלע צולאכט. בערטאנאוו האט אנגעהויבען צו אונז רע־דען ערנסט:

— נישט אייער זאך, פערלאזט זיך אויף מיר, איך וועל איהם אזוי אנטאן און פערגרימירען, אז איהר אליין וועט איהם נישט דערקענען.

און נישט געקלערט קיין סך, האט מען גענומען מאשקאווסקין און מ'האט מיט איהם אנגעהויבען לערנען די ראל פון לאה'ן. זיין אייגענע ראל האט מען געגעבען אן'אנדערען.

מיט שרעק האבען מיר זיך אנגעהויבען צו־גרייטען צו דער דאזיגער פארשטעלונג.

קומענדיג אין אווענד אין טעאטער, האב איך שוין געטראפען מאשקאווסקין אנגעטאן אלס לאה, און טאקע וואונדערליך, ווי דער ארטיסט, וואס האט געהאט א צארטען פרויען־אויסזעהען האט זיך גוט אריינגעפאסט אין דער ראל פון דער ארומ־וואנדערענדיגער פער׳אויש'טער סטודענטין לאה.

מיר האבען נאר געהיט, אז קיינער פון די ארגאניזאטארען זאלען זיך דערפון נישט דערוויסען.

און גאט האט געהאלפען: דער פארהאנג איז ארויף, די התלהבות אין זאל איז גרויס, מ'שרייט „הידד", ביז מ'בערוהיגט דעם עולם.

ס'בעווייזט זיך אויף דער ביהנע די שווארצע פיגור פון לאה'ן, געהענדיג אונז ענטקעגען מיט אויסגעשפרייטע ארימס. זי צוקישט זיך מיט ברו־דער און שוועסטער און צוקומענדיג צו מיר, דער־לאנגט זי מיר די האנד:

— „שלום לך, לעוויט"...

אננעהמענדיג די גרויסע האנד, און דערשפי־רענדיג איהר פעסטען מאנסבילשען דרוק, האב איך זיך נישט געקענט איינהאלטען, אומגעקעהרט זיך, צו דער וואנט און שטארק געלאכט אין זיך. איך האב נישט געקענט רעדען א ווארט. אויף מיר קוקענדיג האבען אויך די איבעריגע זיך אומ־געקעהרט צום וואנט און זיך צולאכט.

אזוי זענען מיר געשטאנען ביי 5 מינוט, גע־שטיקט זיך פון געלעכטער און נישט געקענט רעדען א ווארט, נאר לאה אליין האט אונז גע־ראטעוועט און א זאג געטון:

— מה אתם בוכים ?!

געהערט אזא ווארט, האבען מיר באלד אלע א נעהם־געטון די טיכלעך צו די אויגען, זיך צע־וויינט מיט פערשטיקטע טרעהרען און אנגעהויבען ביסלעכווייז רעדען.

און מאדנע: נאכ'ן ערשטען אקט האט ב...ן אונז געזאגט, אז די קורצע פויזע, ווען לאה קומט אריין און אלע בלייבען פערשטיינערט, מיט פערשטיקטע טרעהרען, האט זיך זעהר גוט איינגעגעבען. דער עולם איז פשוט ענטציקט פון דער סצענע.

מיר האבען מיט מזל געענדיגט די פארשטע־לונג און די לידער אינטעליגענץ מיט'ן ראש הישיבה און א סך ישיבה בחורים האבען פאר אונז, נאך דער פארשטעלונג געפראוועט א באנקעט. איינער פון די ישיבה בחורים האט געהאלטען א שיינע רעדע אין העברעאיש, וואו ער האט געריהמט דאס שפילען און בעזונדערס די ארטיסטין פ. עסטרין אין דער ראל פון לאה, דערביי האט ער זעהר בע־דויערט, וואס זי פיהלט זיך נישט געזונד און קען נישט ביישטיין אויפ'ן באנקעט.

ביי די ווערטער האבען מיר אלע אינסטינק־טיוו מיט א שמייכעל אראפגעלאזען די קעפ, און מעהר פון אלע דער ארטיסט מאשקאוויטש אין דער ראל פון לאה'ן.

אויף מארגען האבען מיר אוועקגעשיקט א טע־לעגראמע צו צמח'ן:

— מיר בעגריסען, די פארשטעלונג איז דורך אויסגעצייכענט, מאשקאווסקי האט געשפילט לאה'ן.

יהודה גרינהויז.

אין דער פאריזער אונטערוועלט

די יודענע האט געדרימעלט אויף איהר קאר־שעל. אויף דעם צווייטען עק איז איינגעלעגען א קליין מיידעלע און טיעף געשלאפען. פון צייט צו צייט פלעגט זיך לאזען הערען איהר פערשלאפענע שטימע:

— נא, איך וויל אהיים!

— באלד, באלד! האט ווי דורך א חלום געענטפערט די דרעמלענדע יודענע און איז ווייטער געשלאפען.

די פעקלעך קאקאועט זענען שוין געלעגען פארטיג — א פראנק א פעקעל! — און די קליענטען האבען זיך שוין בערייט אליין. גענומען א פעקעל און אוועקגעלעגט א פראנק. האט איטיצער א שפאס געוואלט מאכען „שקרות“ און נעמען למשל צוויי פעקלעך פאר איין פראנק איז געווארען א פראטעסט, גאנצער סקאנדאל.

הערמען, ווערמען — גאלדע די יודענע פון די קאקאועט טאר מען נישט אפנארען. זי איז פון דער משפחה.

2

די קאפע איז א קליינע, א געדיכטער רויך שטערט צו זעהן די פנים'ער פון די זיצענדע. אויבען — א הימעל פון רויך, אונטען — א טעפּ פון קאקאועט. ביסלעכווייז געוועהנט זיך אבער די ראיה אויס א ווענג צווישען דעם גאנצען רויך און די פנים'ער פון די נאכט־מענשען ווערען קלארער, דורכזיכטיגער.

ווער זענען זיי אט די אלע, וואס זיצען דא אפ פון איינדערפריה ביז ביינאכט און פון ביינאכט ביז איינדערפריה? ווען ארבייטען זיי? וואס ארבייטען זיי? וואס איז זייער אינהאלט און לעבען?

מענער שפילען א „בעלאט“ פרויען זיצען א פוס איבער א פוס, די פעסטע קניה פערשנירט אין ענגע זאקען און קוקען זיך צו ווי די מענער שפילען, מאנכע פון זיי שפילען אליין און לאזען עכט מענעריש דעם רויך דורך דער נאז. ס'זיינען פאראן פון זיי דיקליכע ווייבלעך, זאטע מיט לייבער ווי פוטער. פערהאן פערשווארצע מיט צעפ, די זיי וואלטען נאר וואס געקומען פון זייערע שטעטלעך אין העל בלאנדע — ווי זאנגען. זיצען זיי דא א גאנצען טאג, קנאקען קערלעך, שיילען קאקאועטלעך און שפילען א „בעלאט“. די קאקאועטלעך פאלען שוין אליין, געשיילט פון זייער מויל אראפ.

די מענער פון דער געזעלשאפט זענען ס'רוב אויסגעפוצט, מאניקורט, פריש ראזירט און וואנס. עס פעהלט זיי אויך נישט דער פראנק. פון וואנען לעבען זיי? וואס איז זייער בעשעפטיגונג?

א געוויסער סוד בלאנדזשעט תמיד אויף זייער פנים. זייער אויג קוקט גלייך און מאנכער טרעפען זיי זיך מיט א קרייצבליק, איז זייער בליק פערשעמט. פארוואס? מען פיהלט, אז זייער געוויסען איז נישט אינגאנצען ריין און אז אונטער דער אויבערפלעכליכער זיכערקייט פון זייער אויסזעהן, בעהאלט זיך א נערוועזע אומזיכערקייט, וואס רויבט זיי אפט די רוה: „האט מען מיך נישט ענגער צוגעשארפט אנגעקוקט? האט ער נישט עפעס א אידעה איבער מיר? קען ער נישט אמאל דעם פעטער שמואל וועלכען איך וויל אינגאנצען פערגעסען? און וואס גראבט ער אין אזוי טיף זיינע אויגען אין מיין פנים? איז ער נישט אמאל א געהייטער שפיאן? פון די חברה'דליים מוז מען זיך היטען“...

א מאדנער פערדראכט הענגט אויף דער גאנצער געזעלשאפט. עס קומט פון זיי אלעמען א אטמאספערע, וואס שטיקט.

ווער איז אט די פרוי מיט דער שווארצער קליידער, וואס האלט זיך אזוי מאיעסטעטיש און רעדט אזוי זאנפט? און די קלענערע דארט, מיט די גראבע פיס, וואס זעהט אויס ווי א קלעצעל, פון וואנען קומט זי אהער? זי טראגט נאך אויף זיך דעם שטעמפעל פון צוג. זי איז אין פאריז דורכרייזענד, צווישען צוויי צוגען. פון וואנען פאהרט זי? און וואו? זי רעדט אונגאריש און הייזעריג גערן איהרע הייבע תמיד הונגעריגע ציין. און מיט די צייגעניישע צוויי אויגעלעך, וואס פאלען אראפ ווי צוויי גרינגע בארגעלעך? ווער איז זי? איהרע אויגען זענען גרין, ווי דער ים, ציטשערפעט אן דעם בליק. איהר מויל איז נאס ווי ס'וואלט פון איהר נערוזען עפעס א וויערע פליסיגקייט...

אלע ווייזע קומען נייע מענשען, וועלכע איהר האט נעכטען נישט געזעהן און איהר וועט אפשר מארגען נישט זעהן. מענשען, וואס בליצען ווי מעטעארען. א מאן גייט צו צו א פרוי און זאגט איהר אריין א סוד אין אויער. זי הויבט זיך שנעל אויף, לאזט אלעמען איבער און אנטלויפט... וואו?

אלע אויגען פרעגען: וואו?

דעם מאנס בליק פערענטפערט:

— שא, זאל זיין קאטשקעס. גוט אזוי!

עס קומט צו א פערזאן צו דער געזעלשאפט. מ'רופט איהם „דאקטאר“. פארוואס? געוויס צוליב זיין קליין שפיציג בערדעל, וואס הענגט איהם אויף דער גאמבע. ער איז אליין א פראנצויז. מ'האט מורא פאר איהם מ'אנטלויפט פאר איהם. קיינמאל רעדט ער צו קיינעם נישט. קוקט אויף קיינעם נישט און זעהט אלעמען. מ'רופט איהם אויך „שערלאק האלמס“. איז דאס צוליב זיין אייביגער פייפקע, וועלכע ער רויכערט? ווי נישט איהם מיינט מען דאס, ער האט אבער „דורכנעשטאכענע“ אויערען און „שפיציגע“ אויגען.

— ער „דערקנאסט“ אלץ!

— ער איז מבין כל „דיבער“...

„שערלאק האלמס“ שמייכעלט מיט זיין קליינ־ריז שמייכעלע, זיינע אויגען האבען צוגענייגט ראיה'ס מיטאמאל: ער גייט צו צו א פרוי, גיט זי א שנעל איבער דער נאז און ווערט היימיש.

— וואס וויל פון מיר דער ערל?

— וואס אלע מענער ווילען! — זארפט ארויין א יודענע מיט א באס שטימע.

* * *

די קאפע נעהמט זיך צומאכען.

— פערמאכען — ציהט זיך לאנגזאם די מאד־נאטאנע שטימע פון גארסאן.

מ'קלויבט זיך אהיים צוגעהן.

— איך צאהל מארגען פאר מיין קאנסאמאציע!

— גיט מאראם! — און דער גארסאן פערציי־כענט אויף א טאוועל.

לאנגזאם לאזט זיך די געזעלשאפט ארויס אויף דער גאס. די האטעלען ארום ווייסען שוין, אז זיי זענען די לעצטע צו קומען און אויך די לעצטע ארויסצוגעהן. שפעט־לייגערס און שפעט־אויפשטעהערס. גרופעסווייז צוטיילען זיי זיך אין אלע שכנות'דיגע האטעלען. ווי מאגנעטען ציהען זיי צו זאיינע די צווייטע. אליין איז זיי אומעטיג צו לעבען. ווער ווייסט אויב ס'איז נאך דא איין קאטעגאריע אויף דער וועלט, וואס לייד'ט אזוי פון פוסטקייט, פון איינזאמקייט ווי די ראזינע גאנץ בעווונדערע געזעלשאפט. מיט לייריגע נשמות קריכען זיי ארויף אויף די אומהיימליכע טרעפ פון האטעל און טיילמאל לייגען זיי זיך שלאפען אויף די פולע קישענס מיט קאשמארען, וואס שטעכען זיי ווי משוועקעס...

— נאאיווע מענשען — טראכטען זיי — מיינען, אז זיין א גאסען פרוי איז לייכט. און דער אמת'ען איז דאס זעהר א שווערער פאך. די „קאנקורענציע“ איז זעהר גרויס און די פאדערונגען פון קליענט זענען אויך נישט קיין קליינע... און למשל, א גנב... קען יעדער איינער זיין א פעהיגער גנב? און נישט זיין לעבען טויזענד מאל איינגעשטעלט אומזיסט? און צאהלט דען נישט דער גנב מיט דער גרעסטער שטראף פאר דער קלענסטער גנבה? פרובירט, אדרבה, אנפאלען אויף א מאגאזין ביינאכט און איהר וועט זעהן צי ס'איז אזוי לייכט דאס אויסצופיהרען... פרובירט זיך אריינרייסען ערגיץ וואו ביינאכט און איהר וועט זעהן וואס פאר א לייכטע פרנסה דאס איז... נאר „נארען“ מיינען אזוי... „בלאטע“ ווייסען וואס דאס איז אזוינס! מיט'ן שווייס פון זיין פנים פערדינט אפט א גנב זיין ברויט...

א פעקעל זאלבעדריט טראגט זיך איין די טרעפ ואר. די יודענע מיט די קאקאועטס, איהר מיידעלע און נאך א פרוי. זי איז יונג, רויט און אויסגעמאטערט. אלע דריי ציהען זיי זייערע טריט, ווי זיי וואלטען געשלאפען. נאר דורך געוואוינהייט טרעפען זיי דאס הויז.

אומעטיג לייגען זיך זייערע שאטענס אויפ'ן טונקעלען ברוק. פון דער ווייטענס בלישטשעט א פייערל ביים בעקער. דארט ארבייט זיך.

נ. פראנק.

די נייע עמיגראציע-גזרה אין אמעריקע

דער ניו־יארקער „טאג“ שרייבט אין א לייט־ארטיקעל:

דער לעצטער פלאן, צו וועלכען מען האט זיך דערטראכט אין וואשינגטאן אין קאמף געגען דער שרעקליכער ארבייטסלאזיגקייט, איז דער פלאן פון „סעלעקטיוו אימיגריישאן“.

לויט דעם דאזיגען פלאן וועלען אימיגראנטען אויסגעקליבען ווערען אויפן באזיס פון די אינטערעסען פאר די אמעריקאנער אינדוסטריע. בלויז אזעלכע אימיגראנטען וועלען אריינגעלאזט ווערען, פאר וועמענס ארבייט עס איז פערהאן אין די פעראייניגטע שטאטען א בעשטימטע פאדערונג.

אויבערפלעכליך זעהט דאס אויס א גאנץ גוטער פלאן, ווייל וואס קען זיין גלייכער ווי נאר אריינצולאזען אין די פעראייניגטע שטאטען אזעלכע מענשען, וואס קענען זיך דא נוצליך מאכען און נישט פאלען צו לאסט, און אין א צייט, ווען דאס גאנצע לאנד ליידט פון ארבייטסלאזיגקייט? צום ווייניגסטענס, דארף לויט אזא פלאן אויסקומען, אז דער אונטערשיד, וואס מען מאכט היינט צווישען די „נארדיקס“ און אנדערע אימיגראנטען זאל אינגאנצען פערשווינדען. ווארים צוגעפאסטקייט צו די אמעריקאנער אינדוסטריעלע בעדינגונגען האט דאך גארנישט צו טוהן מיט ראסע, נאר אינגאנצען מיט דעם סארט בעשעפטיגונג פון דעם אימיגראנט.

אבער קוקט מען זיך בעסער צו צו דעם פלאן און זעהט מען ערשט, ווי פערפיהעריש און אפנארעריש ער איז. דיזאזינע, וואס וועלען דארפען בעשטימען, וועלכער קלאס אימיגראנטען עס קען אריינקומען און וועלכער נישט, וועלען דאך אלע בלייבען די אמעריקאנער „נארדיקס“, און מען קען זיך שוין פערלאזען אויף זיי, אז זיי וועלען אזוי מאניפולירען די דורכפיהרונג פון דעם געזעץ, אז אריינקומען זאלען בלויז זייערע אייגענע מענשען, און אז די מיטגלידער פון די אוו־נארדישע „נידעריגערע ראסען“ זאלען אינגאנצען אויסגעשלאסען ווערען.

אויסער דעם, איז בכלל זעהר שווער צו בעשטימען, וועלכע אינדוסטריע נויטיגט זיך שטארקער אין פרישע ארבייטער און וועלכע קען זיך אינגאנצען בעגעהן אן א צופלוס. דער אמת איז, אז אין אן אינדוסטריע קען זיך גאנץ גוט מאכען, אז א סך ארבייטער זאלען דארט נישט האבען קיין בעשעפטיגונג, אבער א נייער, מיט בעזונדערע פעהיגקייטען, זאל דארט געפונען ארבייט. דער צושטאנד פון אינדוסטריע איז קיינמאל נישט אזא, לויט וועלכען מען זאל קענען בעשטימען גענוי וויפיל ארבייטער די דאזיגע אינדוסטריע קען געברויכען.

דער אלגעמיינער איינדרוק, וואס ווערט געשאפען פון דעם דאזיגען נייעם פלאן פון „סעלעקטיוו אימיגריישאן“ איז, אז מען וויל דא אינגאנצען פערמאכען די טויערען פאר געוויסע גרופען, בשעת מען עפענט די זעלבע טויערען פאר אנדערע, דער פאראורטייל, וואס איז ביז איצט ארויסגעוויזען געווארען פון אונזערע געזעצמאכער אין וואשינגטאן געגען א סך פעלקער, וואס קומען אונטער דער הויפטע. און אליין נעטיג אונז צו מאכען גלויבען, אז מיט דעם לעצטען פלאן איז מען אויסען נאר א נייעם שפיצעל געגען א געוויסן קלאס אימיגראנטען, אויף וועלכע מען האט סיי־ווי ביז איצט געקוקט גאנץ קרום.

און סוף־כל־סוף דארף דאך ערשט בעוויזען ווערען, אז ארבייטסלאזיגקייט קען געהאלפען ווערען אינגאנצען דורך דער אפשטעלונג פון אימיגראציע. דער אמת איז, אז וואס מעהר מענשען, אלץ גרעסער זענען זייערע בעדערפענישען און אלץ מעהר ווערט געשאפען ארבייט כדי צו בעפרידיגען די דאזיגע בעדערפענישען. די סיבה פון דער איצטיגער ארבייטסלאזיגקייט מוז געזוכט ווערען ערגיץ אנדערשוואו, נישט אין דער גרויסער אימיגראציע, וואס עקזיסטירט סיי־ווי־נישט. און די רפואה צו ארבייטסלאזיגקייט מוז אויך געזוכט ווערען ערגעץ אנדערשוואו, און נישט אין דער פערקלענערונג אדער דער גאנצער אפשטעלונג פון איינוואנדערונג אין אמעריקע.

דארפישע
פראטעסטען
(מיט און אהנע פראטעסט)
ווערען שנעל און פינקטליך איינקאסירט
דורך די איבעראל בעקאנטע ביסשריפט ביורא
„POLPRAW“
נארוטאוויטשא 1, טעל. 170-01
די איינקאסא פון פראטעסטען ווערט ערלעדיגט
מיט שנעלע פערבינדונג מיט א סאמאכאד.

די פערשאלטענע ירושה

(50 **גרויסער ראמאן פון ליידענשאפט ליבע און פערברעכען,**

גוטערמאנס וואהנזיניג געלעכטער האט טויב אפגעהילכט אונטער דער נידעריגער וועלבונג פון קעלער.

— א, סערוואוס, אפמאן! ...איך זעה, אז איהר גיט דא גוטע עצות?... איהר זעהט אטא די צאצקעלע?... זי וועט אייך געבען אזא מין עצה, נאך וועלכער איהר וועט זיך שוין נישט נויטיגען אין קיין שום עצות... שטעהט רוהיג!.. שטייט, א מכה אין אייערע ביינער! — האט ער אויסגעשריגען. א מאלפע!... א פייער אין אייך!.. איך האב דא געווארט, אז איינער פון אייך זאל דא אהער אראפקומען... איך וועל רעדען מיט איטליכען פון אייך דרייען, לויט א סדר... פערשטאנען?... לויט א סדר!... גיט נאר א טראכט וועגען זינגער'ס געלדער... ווארום אנדערש ווי אין זינגען קאנט איהר זיי נישט האבען!..

מאטעס אפמאן האט א לעק געטון די פערטריקנטע ליפען.

— גוטערמאן טייערער! — האט ער אנגעהויבען און זיין קול האט א ציטער געטון, און זיך איבערגעריסען.

דער מלבוש אויף איהם איז פלוצים הענגען געבליבען אויף איהם ווי א זאק.

דאס ווייסע זיידענע טיכעל איז איהם הילפלאז ארויסגעפלאגען פון דער האנד.

— טייערער?... איהר זענט זעהר ליבענסווירדיג, הער אפמאן!... איך זעה, אז איך פרעהט זעהר די בעגעגעניש... איך בין אויך זעהר צופרידען הער אפמאן!... נאך פיל מעהר צופרידען פון אייך... [illegible] איך בין א טייערער?... יא, אייך וועט טאקע טייער קאסטען די בעגעגעניש... זעהר טייער וועט זי אייך קאסטען...

גוטערמאן האט זיך פונאנדערגעלאכט, און פון זיין משוגענעם געלעכטער האבען אזש דזשעיקאבס און מארי א ציטער געטון.

דערנאך האט ער צוגעגעבען:

— זי וועט אייך קאסטען דאס לעבען...

מאטעס אפמאן האט געשוויגען.

דער רעכטער אויג האט איהם א פינטעל געטון פונ'ם טראפען שווייס, וואס איז איהם ארונטערגעפאלען אויף דער ברעם.

די באקען זיינע זענען געווארען בלאס, אזוי אז די פארב פון זיי האט זיך כמעט צוזאמענגעגאסען מיט'ן קאליר פון דעם אנגעקראכמאלעטען קאלנער.

ער האט זיך עפעס פלוצים אינגאנצען איינגעהויקערט און דאר געווארען.

— גוטערמאן!

זיין מאנערישקייט, די אנגעבלאזענקייט זיינע איז פערשוואונדען.

די שטימע זיינע האט געקלונגען דערשראקען און פישטשענדיג.

— גוטערמאן... דאס איז נישט איך... דאס האט אלץ מאקס געטון... איך האב זיך געגעגענגעשטעלט... איך האב פראטעסטירט... איך האב אויסגענוצט אלע מיטלען כדי צו ווירקען.

גוטערמאנס משוגענער געלעכטער האט איבערגעשלאגען זיינע רייד:

— אפמאן... איך ווייס, אז איהר זענט א הייליגער מענש... א צדיק ממש... איבער ארט איז [illegible] נישט אויף אונזער זינדיגער ערד... איהר האט אויסגענוצט אלע מיטלען, כדי צו ווירקען, זאגט איהר?... נו, טא גיט א קוק אויף אטא־דער צאצקעלע, און פרובט זי איבערצייגען, אז זי זאל נישט שיסען...

— הער גוטערמאן,... ווי גאט איך אייך ליב... שיסט נישט!...

דער ווילדער בלאנדזשענדיגער בליק פון גוטערמאנען האט זיך אפגעשטעלט אויף מערין:

— אך... מיין פריילין!.. פריילין קאהן?.. ווי מיינט איהר עפעס — צו וואס בין איך אהערגעקומען?.. כאפען א ביסעל פרישע לופט?... ס'שאדט נישט!.. פערשטעקט מיט די פינגערלעך אייערע די אויערען, און איהר וועט גארנישט הערען!.. און דער אלטער הער דזשעיקאבס איז אויך דא?... גוטען אוונד פריינד!...

די ווערטער זיינע און דאס געלעכטער האבען מיט אנ'עכא אפגעהילכט אין די קעלערען.

ער האט פערווארפען הויך דעם קאפ, און זיך צוגעהערט.

— דאס לאכען מיינע שדים מיט מיר!... איהר הערט ווי זיי לאכען א ביסעל?... איך גיי דאך אפט ארום אין די קארידארען און רוף זיי... האלא!... און שטענדיג ענטפערען זיי מיר... איהר הערט, ווי זיי לאכען, די בחורים...?!

אלע דריי האבען געשוויגען.

מערי האט פערשטאנען אז ס'איז בחנם דאס רעדען מיט א משוגענעם.

מאטעס האט א קרעכץ געטון.

דער שווייס האט זיך איהם שטראמענווייז געגאסען איבער'ן פנים.

ער האט זיך הילפלאז ארומגעקוקט, און דערזעהן הינטער זיך דעם לייטער.

א פערצווייפעלטער האט ער זיך א לאז געטון צו איהר אבער אין דעמזעלבען מאמענט איז דער קעלער אויפגעטרייסעלט געווארען פון א דונערדיגען קנאל.

מאטעס האט ארויסגעלאזט א שפיציגען געשריי [illegible] אראפגעפאלען אויף דער ערד.

גוטערמאנס געלעכטער האט פערדעקט מיט זיך דעם קנאל פונ'ם שאס.

א הילכיג עכא האט זיך אוועקגעקייקעלט איבער'ן קעלער...

גוטערמאן האט זיך אומגעקעהרט, און איז אוועקגעלאפען צוריק אין זיינע קעלערען.

כריפענדיג האט זיך מאטעס אפמאן איבערגעקעהרט אויף דער פאדלאגע.

די אויגען זיינע האבען זיך אפגעשטעלט אויף מערי'ן.

דאס מיידעל האט דערפיהלט, אז קיינמאל אויף איהר לעבען וועט זי נישט פערגעסען דעם דאזיגען בליק...

אפמאן האט [illegible] דעם לעצטען כארכעל און איז ענטשוויגען געווארען.

אויף אייביג!

דזשעיקאבס האט געשאקעלט די הילצערנע פערצוימונג, און געשריגען נישט מיט זיין קול:

— גוטערמאן... צוריק!... ווי גאט איז אייך ליב... קומט צוריק!.. גוטערמאן... גוטערמאן!!!

דער משוגענער האט איהם אבער נישט געהערט.

ס'ארא נפקא־מינא איז איהם געווען, ווער עס איז, דא געזעסען פערשפארט אין קעלער?

ער, גוטערמאן, האט ערלעדיגט איינעם פון די „דריי מאלפעס“.

מיט איהם איז דער טויט ארויס פונ'ם „גוטערמאן־הויז“ כדי נקמה צו נעהמען אין די, וואס האבען איהם אומגעבראכט.

די נקמה האט זיך אנגעהויבען און גוטערמאן האט וועגען גארנישט מעהר געטראכט.

צוטוליענדיג צו דער ברוסט די ווארימע ליופע פונ'ם רעוואלווער האט ער איהם געגלעט און געברומט צארטע ווערטער...

ער איז אינגאנצען משוגע געווארען — אינגאנצען!

איבער איהר קאפ האט מערי דערהערט טריט, און אין דער עפנונג אויבען, האט זיך בעוויזען א בלאס, דערשראקען פנים. (פארזעצונג קומט).

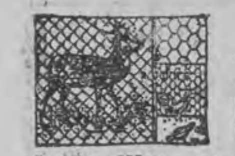

דראט-צוימען
געפלאָכטענע, געשוויסטע, געלעכער-
טע, ראַביץ-נעצעבען אין אַלע סאָ-
טאָלן עפּעפעהלט צו בילינע פּרײַזן
RUDOLF JUNG
Łódź, Wólczańska 151, telefon 128-97.

Dr. med.
B. Robinson
פּיעטרקאָווער 10, טעל. 131=86
צוריקגעקעהרט

DR. MED. H. LUBICZ
ספּ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
בעהמט ווידער אָן
אויף צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאָג
און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

Dr. Z. Rakowski
ספּ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה
9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 127-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן
אין לעטשניצע וונערושער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

Lekarz Dentysta
H. Żółtkowska
האָט בעניייט די אויפנאַהמען
נאַוואָ - צעגעלניאַנאַ 29

Dr. med.
M. Kerszner
קינדער-קראַנקהייטען
זשעלאָנאַ 16 טעל. 151-96
שפּרעכשטונדען פון 1—3 און פון 5—6
אין דער לעטשניצע בושושינער 11 פון 11—1 נאָכמ.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקהייטן
NAWROT 8, tel. 2,19-90
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנק-
הייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98
נעמט אָן פון 8—10; 5—8 אָוונט
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאָן 3763
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן ק'	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	$4^1/_2$-5 11-9
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייט'	2—12
ד"ר ביבערגאַל הויט און וענער.קר.	$12^1/_2$—$11^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמוטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר שפּערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

באַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.
וו. פּאַקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַל. איני-
עקציעס, מאַסאַזשן, עלעקטריזאַציע, אַפּעראַצ. אויף
אָרט און אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען
אַנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגער און בלוט
אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט,

ד"ר לאָושינסקי-סטאָראָפּאָלסקאַ
צאָהן-אַרצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראַנען, פּאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

לאָסען
צו דער 1-טער קלאַס
22. מלוכה-לאָטעריע
זענען שוין ביי אונז צו בעקומען.
די פּוילישע קלאַסישע מלוכה-לאָטעריע איז די
איינציגע צווישן אַלע וועלט-לאָטעריעס, וועלכע
גיט איהרע שפּילערס מאַקסימאַלע שאַנסן,
רייך צו ווערען, ווייל
יעדער צווייטער לאָס געווינט
א חוץ דעם
23 פּרעמיעס!
דאָס הויפּט-געווינס
1.000.000 זל.
(אַ מיליאָן זלאָטעס)
די אַלגעמיינע צאָהל געווינסען
32 מיליאָן זל.
מינימאַלע ריזיקאָ! פרייזען נישט געענדערט!

$10—^1/_4$	$20—^2/_4$	$30—^3/_4$	$40—^1/_1$

אונזער קאָלעקטור האָט אין די לעצטע
ציהונגען מזכה געווען איהרע ג' שפּי-
לער מיט פאָלגענדע גרויסע געווינסען:
די פּרעמיע פון דער לעצטער
5-טער קלאַס 21 מלוכה-לאָטעריע:
250.000 זל. גרעסטער געווינס מיט דער לעצטער 50.000 זל.
צוזאַמען 300.000 זל.
די פּרעמיע פון דער 19-טער לאָטעריע
400.000 זל.
דאָס הויפּט-געווינס פון דער 20-ער לאָטעריע
350.000 זל.
דאָס גרויסע געווינס פון דער 21-ער לאָטעריע
100.000 זל.
דאָס הויפּט-געווינס פון 1 קלאַס 21-טע לאָטעריע
80.000 זל.
אין אונזער גליקליכסטער קאָלעקטור איז געבלי-
בען אַ גאַנץ קליינע צאָהל פרייע לאָסען, דאַ-
רום ראָטען מיר אַלע, אָהן אונטערשיד, נישט
אָפּצושלעפּען מיט'ן קויפען ביי אונז, אונזערע
ווירקליך גליקליכע לאָסען.
ג' בעשטעלונגען פון פּראָווינץ ערלעדי-
גען מיר מיט דער נעגענזייטיגער פּאָסט.
די איינציגע גרעסטע, עלטסטע און
גליקליכסטע קאָלעקטור אין פּוילען
E. LICHTENSTEIN
Warszawa, Centrala Kolektury
Marszałkowska 146.
פיליעס: ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 72
PIOTRKOWSKA 11
קאָנטאָ פּ.ק.אָ. 64209. די פירמע עקז. פון 1835 יאָהר.

ווערשט-קלאַסיגער
דאַמען-שניידער-אַטעליר
ל. אַפּעל, גדאַנסקאַ 15
(דלוגאַ)
מאַכט בעקאַנט, אַז צום ווינטער-סעזאָן ווערט
אָנגענומען אַלערליי בעשטעלונגען, ווי אויך פּעלצן
מיט די לעצטע אויסלענדישע מאָדע-זשורנאַלען.
קאָנקורענץ-פּרייזען! גוטע בעהאַנדלונג!
קומט און איבערצייגט אייך! מיט אַכטונג
L. APPEL, Łódź, Gdańska 15.

ווערבעריץ קליניק
כירורגישע
„SANATO“
אַגראַדאָוואַ 10 טעל. 213=57
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פּרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטן
בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון
נעהמט אָן אין דערהיים פון 3—5.

אַ קוואַליפיצירטער
האַנד-שפּולער
ווערט געזוכט פון זאַפּאָרט
ביי קליינמאַן
נאָוואָרט 45. 9026

אַ קוואַליפיצירטער
שטריקער
צו אַ גלאַטע מאַשין
ווערט געזוכט פון זאַפּאָרט
ביי ש. גאָלדבערג
קאַמיענגאַ 1. 9022

לערנט אייך אַ פאַך!
איך לערן אויס אין אַ
קורצער צייט דאָס פאַך
אַלס צאָהן-טעכניקער לויט
אַ לייכטער אַמעריקאַנער
מעטאָדע. אינפאָרמאַציעס:
זשעלאָנאַ 42, וו. 6

פּאַמאַצניקעס
לערנ-יונגלעך
לערנ-מעדלעך
ווערען געברויכט פון
באַלד אין דער שאָכטעל-
פּאַבריק קאָנסטאַנטינער 18
ביי פּאַרבער. 9026

א לוקסוסאָווע
שווייצאַרישער
פּאַטעפאָן
בילג צו פערקויפען פּיל-
סודסקיעגאָ 16, וו. 9
פּאַרטער. 9030

צו פערמיטען
1 צימער מיט אַ קיך
און 2 צימערן מיט אַ קיך
צו ערפאַהרען
שקאָלנאַ 28
אויפ'ן אָרט ביים ווירט

DR. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 151-78
צוריקגעקעהרט
הויט און ווענערישע קראַנקה.
רענטגען און ליכטהיילאַינגסט.
נעמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 72—134
נעמט אָן פון 2—3 נאָכמ.
און פון $7^1/_2$—9 אָוועד.

Dr. N. HALTRECHT
הויט און געשלעכטס-
קראַנקהייטען
פּיעטרקאָווער 10
פון 8 ביז 3 נאָכמ. און
פון 8 ביז 9 אָוועד
זונטאָג פון 9 ביז 1.
פאַר אונבעמיטעלטע
לעטשניצע-פּרייזען.

שייטלען
צו מעסיגע פּרייזען
צו בעקומען ביי
פּאַרזשוצקאַ קאַמיענאַ 5

קלאַנג-פילם-טעאַטער
„MIMOZA“
ul. Kilińskiego 178.
פון דינסטאָג דעם 21-טן ביז מאָנטאָג דעם 27-טן אָקטאָבער 1930
גרויסער קלאַנג-פילם פון אייראָפּ. פּראָדוקציע!
רייץ פון אייראָפּא
אין די הויפּטראָלען:
אונזער בירגער **IGO SYM**
LILJANA HARVEY, HARRY HALM
אויסערן פּראָגראַם: רעוועלאַציאָנס-קלאַנג-צוגאַבע
אָנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאָג און יום-טוב 3.30 נ"מ
נעכסט. פּראָגראַם: „ניו-יאָרק ביינאַכט“

קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויס מייסטערווערק פון דער פּוילישער פּראָדוקציע, לויט דער
בעריהמטער ערצעהלונג פון M. Srokowski א. נ.:
קולט פון קערפּער
מעכטיגע דראַמע, קאַמף פון צוויי הארציגע פריינד.
געשיכטע פון אַלמעכטיגער ליבע, וואָס צושמעטערט אַלע שטערונגען
אין די הויפּטראָלען:
MICHAŁ VARKONYI
Agnes Petersen-Mozżuchinowa.
פערשטאַרקטער אָרקעסטער.
אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

פּעלץ-וואַרעס
קען מען קויפען אַמביליגסטען און
אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען
נאָר ביי דער לאַנגיעהריגער פירמע
L. B. FEFER, Wschodnia 42 Tel. 178-04
בעמערקונג: די קירושנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט
די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און ריעל.

זיכערע הילף און א רפואה
אָהן א אָפּעראַציע, אָן בלוט, אָהן א מעסער און אָהן בלוט-
פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווייבער און
קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער
ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ
מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאַן
און עס פעלט אַריין אין דעם בוים און דער
קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך
פערדרייען די קישקעס ווערט ער פּראַנקער און
שטאַרבליך. ספּעציעל געמאַכטע הייל-באַנדאַזשען
אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען
מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דעמשען
פּראָפעסאָר-דאָקטאָר בראָכבראָכונג בעזונדערן
זיכער דעם שמערצען און געזונדהייטבעסטען

ברוך. אויך פאַר הויקערס לײַמונגען מיט הייל-באַנדאַזשן און אָפּעראַטען פאַר פערקרומטע
האַנט און פלאַטס-פיס ספּעציעלע אײַנלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גלידער פיס און
הענד, גלידערן זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.
עמפּפאַנגען פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.
אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשײַנען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיגט
דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר
בראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי
און אויך אַנדערע. מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע
דאַנקזאַגונג.
דערהאַט דריק איך אויס דעם בעסטען דאַנק דעם הערן ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט,
ספּעצ. פאַר ברוך, וועלכער נעמט אָן אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 טעל 177-22 פראָנט פּאַרט
פאַר זײַן נעוויסענהאַפטע פערלענגען מיר א געמאַכטעס הייל-באַנדאַזש לויט זײַן מעטאָדע,
האָב געליטען אויף ברוך 20 יאָהר און א דאַנק איהם בין איך היינט געראַטעוועט
אַזוי, אַז כ'קען איהם יעדען אײַנציגען היים עמפּפעהלען.
Dr. BERGHOF Arzt.

Dr. med. **J. Lubicz**
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָוניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע
אַפּאַראַטען, ווי: קלאַדקעס אויף פּלאַטפוסן, קינסטליכע
רעמעטען א. א. וו. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ.

Dr. med. **NIEWIAŻSKI**
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-
קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אַבאָנאַמענטס-פּרײַז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צוטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6—זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרײַז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60—
נאָך'ן טעקסט—12 . . . . . 18—
פאַר שטעלונג-זוכער: 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 26.